National Library 56253
Bibliothèque Nationale Can. Acquisitions Section
OTTAWA Ont. K1A ON4
DEC 15 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX
Second class mail registration number — 1089.

B103/C/4/5

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 87 (2819) XXX aastakäik | Teisipäeval, 8. detsembril 1981 — Tuesday, December 8, 1981 | Üksiknumbri hind 50 senti

Toronto eestlased austasid Järvit ja Pärti

„Siin on tükike ehtsat Eestimaad," mainis Arvo Pärt oma tervituskõnes

Möödunud pühapäevaõhtul korraldasid Eesti Kunstide Keskus ja Eestlaste Kesknõukogu Kanadas õhtusöögi maestro Neeme Järvi ja helilooja Arvo Pärti austamiseks Torontos, Old Mill Restaurant'i ruumes. Õhtusöögist ja sellele järgnevast kontserdist võttis osa 180 inimest, kes sündmusega ütlesid Neeme Järvile ja Arvo Pärtile tere tulemast pagulaseestlaste ühiskonda.

Õhtu avas EKK president Stella Kerson, märkides et õhtuga austatakse Neeme Järvi ja Arvo Pärti Torontos olekut ja et Neeme Järvi on esimene eesti soost dirigent, kes juhatab Toronto Sümfooniaorkestrit ning avaldas tänumeelt selle üle, et külalised on leidnud aega õhtu veetmiseks Toronto eestlastega.

Ta tutvustas koosolijaile komponist Arvo Pärti, kes tuli Berliinist oma töö esitamisele Torontosse.

EKN esimees Laas Leivat tutvustas kohal olevaid väliskülalisi, eestlaste kauaaegset sõpra senaator S. Haidaszi, parlamendiliiget K. Robinsoni, Ontario parlamendiliiget T. Ruprechti, Toronto Sümfooniaorkestri naiskomitee esinaist A. Alexandriat, Toronto Ülikooli Community Relations direktorit Marvo Rickerit jt. Ta ütles, et eestlased on tänulikud neile kaasmaalasile, kes on oma nime teinud rahvusvaheliselt tuntuks ja andnud kõigile eestlasile uhkustunde. Ta jätkas pärast loominguvõimaluste kirjeldamist nõukogude ühiskonnas eesti keeles, märkides, et harva korraldatakse eesti vaimuuurustele austusõhtut. Sellepärast tahame tänaseid külalisi austada ja nende tööd tunnustada.

Saatus on nad toonud kontakti pagulaseestlastega, nende muusika seob meid ja me täname neid nende üle rahvuspiiride ulatuva töö eest.

Pärast õhtusööki anti üle auaadressid kahele külalisele, kuhu olid oma nimed kirjutanud kõik osavõtjad. Üleandmisel hindas EKN esimees L. Leivat külaliste suuri teeneid eesti muusikaalal.

Tunnustav sõnavõtt soojendas ka austatavaid. Neeme Järvi ütles, et nad on saanud sooja vastuvõtu väljaspool kodumaad asuvate eestlaste poolt ja ta tunneb rõõmu, et on saanud midagi teha Eesti heaks. Ta ütles, et nad on rõõmsad ja tänavad Toronto eestlasi siiraste tunnetega. Pärtiga on ta juba vana sõber ja tahavad ka edaspidi koos maailmas muusikat teha. Ta ütles koosviibijaile südamesoojade sõnadega: me armastame teid.

Järvi järel ka A. Pärt võttis sõna, öeldes

et ta hakkas kaks aastat tagasi Tallinnast tulema ja üleeile jõudis siis õigesse kohta, kus on tükike ehtsat Eestimaad.

Järvi jõudis siia nädal aega varem. Ta märkis, et õhtul on tore juhus tervitada ja tänada küllakutse eest ja avaldas soovi, et tahaks kõiki lähemalt nägupidi näha ja tutvuda.

Kanada Keskvalitsuse poolt tervitas kohalolijaid parlamendiliige G. Gilchrist, dr. Bancroft esindas Ontario kultuuriministrit Baetzi ja soovis eesti ühiskonnale sellise sündmuse puhul õnne. Ta märkis ka 1948. a. toimuvaid Ülemaailmseid Eesti Päevi ja ütles, et vaatab lootusega sellele sündmusele mida saab korraldada koos Toronto linna 150. aastapäevaga. Ontario liberaalide partei provintsiparlamendiliige J. Breithaupst märkis,

et eesti ühiskond on sõjajärgsel ajal andnud rohkem õppejõude kui ükski teine rahvas Kanadas

ja lisas, et praeguses olukorras peame tegema oma parima, mida eestlased on alati teinud.

Kavalises osas pianist Tiina Mitt esitas Chopini „Scherzo", Tiina Kiik akordionil Jacobi „Rigandou" ja kanada helilooja S. Dolini „Sonata", bariton Avo Kittask laulis P. Tammearu klaverisaatel R. Toi „Mängumees" ja aaria Leoncavallo ooperist „Pajatsid". Kristi Allik andis selgitust oma valminud ooperile „Kalevipoeg" ja libreto autor Peter Such rääkis käsikirja saamisloost, mille valmimine nõudis kaks ja pool aastat, mil tal tuli töötada etnilise kultuurivaramuga. Ka P. Such avaldas tänu eestlastele alati sooja suhtumise eest.

K. Allik andis lühikese tutvustava ülevaate oma ooperist ja esitas selle järel kolm katket, esiteks stseeni Kalevipoja ja Liina kohtumisest, teiseks Linda kolme saatusekudujaga ja kolmandaks Tuuslari tagaajamine.

Need katked olid tehtud ooperi tutvustamiseks väiksema koosseisulise orkestriga, kuid näitas primitivistlikku rütmilisust ja shamaanlikku maagikat.

Viimasena esitasid Lindau-õed Reet, Ellen ja Rosemarie Erik Teose ja P. Kopvillemi kitarride saate laulud, esimeseks „Kuule, kuis naabri Mari laulab", „Ööbik", ja arvestades lähedasi jõule jõululaulud „Helisege jõulukellad" ja „Oh sa õnnistav" ning viimasena R. Toi „Kanneldaja". Kõiki esinejaid tutvustas teadustaja Reet Marten-Sehr. Kontserdiosas andis külalistele, nii võõrastele kui ka kahele eestlasele, hea ülevaate eesti interpreetide oskusest ja heast tasemest.

Lõpuks EKN esimees L. Leivat tutvustas pealauas istuvaid E.V. aupeakonsul I. Heinsood abikaasaga, pr. Järvit, dr. R. Toid abikaasaga, õhtu korraldajat Stella Kersonit ja tema abistajat Marta Kivikut. Kuigi õhtu oli hilisele ajale jõudnud, jätkus veel rohkesti neid, kes külaliste ümber kogunesid ja mõtteid vahetasid.

Bonnis korraldati Brezhnevi külaskäigu puhul suur demonstratsioon, kus Hamburgi sakslane kandis plakatit, nõudes Eestimaale vabadust. Foto: Raoul Laev

Kanada põhiseaduse resolutsioon kinnitati

Quebeci ametiasutuste lipud pooles vardas

OTTAWA — Kanada föderaalparlament kinnitas häälte vahekorraga 246:24 kontroversiaalse põhiseaduse Inglismaalt äratoomise resolutsiooni, mille ümber üle aasta ägedalt provintside, keskvalitsuse ja parteide vahel piike on murtud. Quebeci peaminister Rene Levesque korraldusel langetati sel puhul demonstratiivselt kõigis Quebeci provintsi valitsusasutustes lipud poolde vardasse ning valitsus hakkas astuma samme põhiseaduse äratoomise kohtusse andmiseks, kinnitades, et Quebecil on föderaalparlamendi otsuse kohta veto õigus.

Resolutsiooni vastu hääletasid 17 konservatiivi, viis liberaali ja kaks uusdemokraati, kes trotsisid sellega parteide sisemist distsipliini.

Resolutsioon läheb nüüd Kanada senatisse ning sealt Londonisse Briti parlamenti, kus sellele antakse lõplik kinnitus.

Pärast resolutsiooni vastuvõtmist tõusid kõik parlamendiliikmed püsti ja kinnitasid oma otsust Kanada hümni O'Canada laulmisega.

Kanada õigusminister Jean Chretine, kes on peaminister Pierre Trudeau kõrval üks energilisemaid põhiseaduse kojutoomise eest võitlejaid, mainis ajakirjanikele pärast parlamendi ajaloolist otsust, et

teda ei häiri Quebeci peaministri Rene Levesque'i vastuseis ning ta on valmis veel viimasel hetkel Quebeci valitsusega kompromissi saavutama kui Levesque seda taotleb

Põhiseaduse äratoomisele vastu hääletanud parlamendiliikmed tegid seda mitmesugustel erinevatel põhjustel ja kaalutlustel, nagu abordi, pärisrahvaste õiguste, Quebeci provintsi jne. küsimused.

Saksamaa demonstratsioonil

Nõuti vabadust Eestile

KÖLN (VE) — Pühapäeval, 22. nov. Brezhnevi Bonni saabumise puhul teatati Lääne-Saksamaa päevauudistes oodatavast kümnest demonstratsioonist. Avalikkuse huvi suutsid neist lõpuks siiski ainult kolm äratada. Neist suurim CDU-Junge Unioni (Kristlik-demokraatliku partei noorte unioon) poolt organiseeritud umbes 40.000, korraldajate eneste arvates 50.000 osavõtjaga. Rahu ja inimõiguste aktsiooni nimel organiseeritud üritus polnud mingil moel Brezhnevi külaskäigu vastu sihitud, nagu korraldajad seda väitsid.

Aakatitelt võis aga lugeda milliste soovide täitmist külastajalt oodati: aatomrakettide SS-20 ja relvastuse piiramise, kui ka inimõiguste respekteerimise nõudmisi esines vist sama palju kui Afganistanile vabaduse nõuetki. Ei puudunud ka vihjed Tshehhi ja Ungari tasalülitamisele. Grupp lätlasi juhtisid tähelepanu Balti riikide saatusele.

Ei puudunud ka vabaduse nõue Eestile, millise plakati kandjaks osutus viis aastat Eestis elanud sakslane Hamburgist.

Eesti saatus olevat talle südameasjaks kujunenud, nagu ta ise kinnitas. Demonstratsioonil olid kõnejaiks CDU-Junge Unioni esimees Wissmann, FDP-Bundestag'i liige Mölleman, endised vene dissidendid Bukovski ja Maximov, kui ka üks Afganistani vabadusliikumise esindaja.

Neis sõnavõttudes avaldus tugev kriitika venelaste silmakirjaliku rahupoliitika arvel, millega nende teod on lubadustega teravas vastuolus. Näiteks toodi esile Afganistani okupeerimist, järjekindlalt relvastumist, inimõigustest mitte kinnipidamist jm.

Demonstratsiooni üldkorraldaja Klaus Döhl avaldas suure kiiduavalduse saatel informatsiooni, et ta saadab Brezhnevile 50.000 koosolija poolt telegrammi samal päeval näljastreiki alustanud vene Nobeli laureaadi Andrei Sahharovi vabastamise nõudega.

Demonstrantide kriitika ohvriks langes ka Põhjareini-Westfaalia siseministeeriumi ametnik Schnoor, kelle korraldusel, välismaalaste seaduse põhjal, oli tervel real afgaanidel, kui ka Bonnis elaval läti pastoril Paulis Klavinsil ja ta perekonnaliikmeil keelatud Brezhnevi külaskäigu kestel oma kodust lahkuda ja nõue iga päev kell 11.00 ja kell 15.00 oma elukohas rajooni politseijaoskonda ilmuda. Vanglakaristuse ähvardusel oli keelatud igasugune osavõtt demonstratsioonidest ja Brezhnevi külaskäigu vastu sihitud tegevusest.

Kuna saksa ajakirjanduses seda asjaolu teravalt kritiseeriti ja üks raadiokommentaator ülejärgneval hommikul seda vahejuhtumit käsitles.

tuli otsekohe teade, et siseministeerium olevat ärevust tekitanud korralduse tagasi võtnud.

Paulis Klavins on raadio-misjonärina kaasa töötanud saadetes oma usukaaslastele Lätis. Tema muretses omal ajal kõmu tekitanud filmi Riias asuvate vene karaistuslaagrite üle, mida näidati Prantsusmaa ja Saksa televisioonisaateis.

Tallinnas ignoreeriti streiki

Läänemaailmas levisid enne 1. detsembrit teated, et Eestis kavatsetakse korraldada 1. detsembril pooletunniline tööseisak võimude tähelepanu juhtimiseks venestamisele ja toiduainete puudusele. Streigi organiseerijateks olid üksikud dissidendid, kes levitasid ka vastavaid lendlehti. Nüüd on Tallinnast saabunud teateid, et eestlased ei läinud kaasa streigiga, kartes ilmselt provokatsioone, mis oleksid võinud streigiga kaasa tuua väga kurbi tagajärgi. Teadeteagentuur UPI teatab Tallinnast, et politseivõimud arreteerisid mõned streigile õhutajad ning et elu Tallinnas oli 1. detsembri hommikupoolikul kella 10 ajal täielikult normaalne, mis oli välja kuulutatud streigi startimisajaks.

Venelased hädas

MOSKVA — N. Liidu võimudel on tekkinud ilmselt raskusi inimõiguste rakendamise eest võitleva rahvusvahelise kuulsusega füüsiku Andrei Sahharoviga, kes on alustanud Gorkis koos oma abikaasa Jelenaga näljastreiki. Sahharov saadeti teatavasti oma poliitilise tegevuse pärast Moskvast Gorkisse asumisele, kus ta on kujunenud vene võimudele oma dissidentliku tegevusega sama tülikaks nagu ta oli seda Moskvas. Saadud informatsiooni kohaselt on KGB toimetanud Sahharovi ja tema naise Gorki haiglasse, kus neid vastu nende tahtmist ravitakse, kuna Sahharovi näljasurm oleks suureks löögiks Moskva prestiižhile. Sahharovit tahtis Gorkisse vaatama sõita tema minia Lisa Aleksejeva, kuid ta võeti teel KGB agentide poolt kinni ja toodi tagasi Moskvasse.

A K korraldusel

CAPRICORNUS

reedel, 11. dets. s.a. kell 8 õ.
Tartu College'is

BAAR ☆ SÖÖK

Jõuluvana lubab tulla!

wintario

Neljapäeval, 3. detsembril toimunud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 377028, $10.000 — piletid nr. 161972 ja 715579, $1000 — 59770, $100 — 5833, $10 — 406, $50 segijärjekorras olevate numbritega 219385 ja tasuta piletiraamatu numbrid 85.

Eesti Abistamiskomitee Kanadas

„Ehatare" avamine ja 30 a. juubeli tähistamine

„EHATARES", 40 Old Kingston Road, 12. dets. 1981 kell 1 p.l.

Avasõna — Eesti Abistamiskomitee Kanadas esimees ALFRED SEPA. Vaimulik talitus — piiskop KARL RAUDSEPP ja praost EMANUEL LEPIK. Toronto Eesti Baptisti koguduse noortekoor, juhatab CHARLES KIPPER. Tervitus väliskülalistele — dr. JAAN ROOS. Aktusekõne — aupeakonsul ILMAR HEINSOO. Estonia orkester, juhatab UNO KOOK. Tervitused. Lõppsõna — abipraost Tõnis Nõmmik. Teadustab ENN KIILASPEA. PÄRAST AKTUST KOHVI

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1982 aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht – tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos

PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
135 Tecumseth St., Toronto, Ont. M6J 2H2

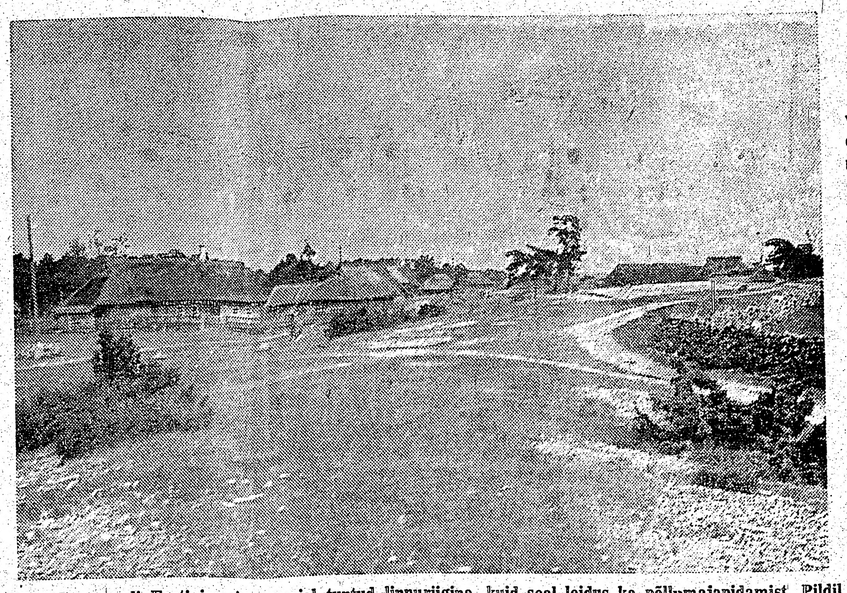

Vilsandi saar oli Eesti iseseisvuse ajal tuntud linnuriigina, kuid seal leidus ka põllumajapidamist. Pildil näeme tüüpilist Vilsandi talu Eesti vabariigi ajal.

Küsitava väärtusega tehing

Ühendriikide mõju Lääne-Euroopas on kahtlemata suur kuid sellel on ka oma piirid ja need tõkestavad tegurid kerkivad Washingtoni ja Euroopa pealinnade vahele peaaegu alati just sel momendil mil ameeriklastel on erilised vajadused oma tahte maksma panemiseks. Viimasel ajal on Washingtonile Euroopas eriti suureks tagasilöögiks Lääne-Saksamaa ja teiste Euroopa riikide tehing N. Liiduga Siberi gaasi toomiseks Venemaa kaugetelt põhja aladelt Lääne-Euroopasse, millise operatsiooni nurja ajamiseks ameeriklased on kasutanud nii meelitamise kui surveavalduste võtteid, mis aga pole andnud loodetud tulemusi.

Ameerikalaste vastuseis sellele tehingule on kõigiti arusaadav ja põhjendatud, kuna gaasi müük Euroopa riikidele annab N. Liidule mitmeid erakorraliselt suuri eeliseid. Põhiliselt annab vene loodusliku gaasi toomine Euroopasse N. Liidule tohutuid sissetulekuid, mida võib arvestada 5—7,5 miljardi dollarile aastas. Sellele lisaks ehitavad sakslased oma tehnoloogiaga valmis tehniliselt viimistletud 3000—3500 miili pikkuse gaasijuhtme, milleks venelased ise pole võimelised. Kuid kõige suuremal määral häirib ameeriklasi siiski see väljavaade, et vene gaasi tarvitamisega satuvad Lääne-Saksamaa ja teised Lääne-Euroopa riigid Moskva mõju ja kontrolli alla, mis võib tekitada suuri lõhesid NATO kaitseorganisatsioonis.

Gaasijuhtme ehitamiseks toimusid pikaajalised läbirääkimised, kus vaieldi gaasihinna ja Moskvale antavate laenude intresside pärast. Kuid vaatamata nendele lahkarvamistele, mis paiguti sattusid näiliselt otse lahendamatute probleemide ette, saavutati lõpuks ehitustöö finantseerimiseks siiski ühe Lääne-Saksamaa pankade grupiga kokkulepe ja praeguste väljavaadete juures ei tohiks selle hiigeloperatsiooni läbiviimiseks olla enam takistusi.

Gaasijuhtme algpunktiks on Urengoi gaasiväljad Põhja-Siberis Jamali poolsaare lähikonnas. Sealt kulgeb juhtmestik poolristi läbi Lääne-Siberi ja N. Liidu lääneosade üle Tshehhoslovakkia Lääne-Saksamaa idaosas asuvasse Waidhausi, mis jääb gaasijuhtmestiku Euroopa tsentrumiks, kust hakatakse gaasi levereerima mitte ainult Lääne-Saksamaale vaid ka Prantsusmaale, Itaaliasse, Belgiasse, Hollandisse ja Austriasse.

56-tollise läbimõõduga gaasijuhtme ehituskulusid kalkuleeritakse 10—12 miljardi dollarile. Arvestades inflatsiooniga ja ehitamisega seotud ettenägematute takistustega, võivad need kulud tunduvalt tõusta. Juhtmestiku ehitustööd loodetakse lõpetada 1985. aastal, mil kava kohaselt Lääne-Euroopasse hakkab voolama 40 miljardit kuupmeetrit vene loodusliku gaasi aastas. Sellest kogusest saavad ehituse peafinantseerijad lääne-sakslased 12 miljardit kuupmeetrit.

Ühendriikide mured selle suure operatsiooni teostamisel on arusaadavad, kuna vene loodusliku gaasi tarvitamisel saavad Lääne-Euroopa riigid suure osa oma energia vajadusest N. Liidust, mis lülitab nad Moskva mõjupiirkonda. Kriisi momentidel võib N. Liit gaasijuhtmed sulgeda, mille tulemusena Lääne-Saksamaa ja teised vene gaasi tarvitajad satuvad väga suurtesse raskustesse. Wahington pakkus Lääne-Euroopa riikidele vene gaasi asemel teist võimalust, lubades hakata Euroopat varustama kivisöega ja loodusliku gaasiga teistest allikatest, kuid Bonnis leiti, et need ettepanekud on ebapraktilised ja lükati need tagasi.

Washingtoni vastuargumentidelt võtavad palju kaalu maha ameeriklaste oma kaubanduslikud tehingud N. Liiduga. Washington ostab näiteks N. Liidult heakvalideedilist uraani ning hiljuti sõlmiti Moskvaga leping, mille alusel saavad Ühendriikidelt 100 juhtmestikkude monteerimise traktorit. Siia liitub ka president Reagani teraviljatehing Moskvaga, mis aitab kommunistlikku rezhiimi üle saada oma põllumajanduse kriisist ning leivavilja ja loomatoidu raskustest.

Kõigi nende vaieluste ja lahkarvamiste lõpptulemuseks on siiski äriliste ja majanduslike kalkulatsioonide võit poliitiliste, ideoloogiliste ja strateegiliste argumentide üle. Ja oma seisukohtade, positsioonide ja kasumite kindlustamiseks kasutavad venelased osavalt ära Venemaa ja Siberi suuri maapõuevarasid.

K. A.

Eesti viikingid baltlaste hinnangus

„Mitteilungen aus baltischem Leben" (nr. 3, 81) toob arvustuse Edgar V. Saksa uurimuse „The Estonian Vikings" osas, märkides, et selle autor on tuntud arvukate teoste kaudu Eesti ja selle naabermaade vanema ajaloo osas.

Oma osati mitte-ortotoksete teesidega on ta võitnud respekti, ent ka tagasitõrjuvat kriitikat. Oma uusimas uurimuses Saks kirjeldab peamiselt sõja- ja viikingi röövretki Baltimere ruumis, mis puhul ta õela rahuldusega määrab kindlaks, et eestlased ja selle naaberrahvad ründasid skandinaavlasi tugevamalt kui viimased neid. Sigtuna hävitamine eestlaste poolt, mille asemele hiljem sai Rootsi pealinnaks Stokholm, oli nondes võitlustes eriti silmatorkavaid sündmusi. Eesti, kura ja liivi rahvaste viikingi-aeg lõppes 13. sajandil, mil nood rahvad vallutati ja kristianiseeriti.

E.V. Saksa teos on huvitav, kohati otse põnev ja pakub äratust diskussiooniks sageli raskesti mõistetavate sündmuste osas enne ristiusu tulekut Eestisse.

Teadlane eesti kirjanduses

STOKHOLM — Eesti Teaduslik Selts Rootsis ettekandeõhtul EÜS-i ruumes kõneles mag. phil. Helmi Eller rohkearvulisele publikule teemal „Teadlane eesti kirjanduses". Sisukas ja ülevaatlik ettekanne hõlmas kirjanikke Bornhöhest kuni Jaksini, kes oma töödes on kirjeldanud eesti teadlast tihti satiiriliselt ja irooniliselt, harvem mõistvalt ja hindavalt.

Ka täiskasvanuil tuleb õppida eesti keelt

Kes paneks liikuma eesti keele kaugõppekursuste korraldamise?

Oleme senini käsitlenud eesti keele õpetamist noortele hällist alates kuni täisikka jõudmiseni. Aeg on aga nii kaugele jõudnud, et on tekkinud vajandus meie lastevanemate ja üldse täiskasvanute oma eesti keele oskuse tõstmiseks ja laiandamiseks. Aastate kulgedes see hakkab kujunema tõsiseks probleemiks ja me tahamegi nüüd alanud uue õppeaasta puhul selle esimesena esile tõsta.

Meie lastevanemate foorumil esineb praegu veel vähesel määral neid, kes on küll kodumaal sündinud, kuid saabusid võõrsile üsna noortena.

Nüüd on seetõttu lastevanemate foorumil saavutanud rõhuva ülekaalu need, kes on sündinud juba võõrsil.

Seda näeme ka kõikjal eesti koolides ja suvekodudes üle maailma

Meie praegused lastevanemad — ka kodumaal sündinud — on eesti keele õpetust saanud peale kodude peamiselt täienduskoolides keskmiselt kuue aasta kestel. Täielikumat õpetust eesti keeles on osa lastevanemaid saanud Stokholmi Eesti Algkoolis ja Gümnaasiumis. Viimase viieteist-kahekümne aasta jooksul on mõnel maal kohati eesti keele õpetuse saamise võimalused meie noortele laienenud ülikoolide, gümnaasiumide, täienduskeskkoolide, pikendatud õppeajaga eesti koolide ja kodukeele õpetuse raamides. Nendest mõnel määral sporaadilistest õpetusallikaist saadav mõju ei ole veel senini jõudnud domineerima lastevanemate foorumil.

Eesti rahvusliku kasvatuse olulisemaid komponente on tihe koostöö kooli ja kodu vahel.

Vajaliku koostöö raamidesse kuuluvad esijoones eesti keele õpetamisse liidetud peatükid sõnavara, keeleõpetuse ja õigekirjutuse alalt. Soovitud koostöö on eriti siis tulemusrikas, kui lapse koolieale on eelnenud järjekindel eesti keele õpetus ka eelkoolieas hällist alates. Sel puhul on ilmnenud, et peale hea tahte ja valmisoleku on lapsevanemal veel tarvis tunda ka eesti keelt, mis on kõrgemal tema kodusest eluringist.

Kogemused ja tähelepanekud on aga näidatnud, et suure osa meie lastevanemate eesti keele oskus piirdub tema kunagises koduses eluringis ja täienduskoolis saadud tasemega. See on aga paljudel juba enne nende täisikka jõudmist pahatihti tugevasti tuhmunud. Argem unustagem ka veel tõsiasja, et üsna rohkesti kasvab üles meie rahvast ilma üheski eesti koolis käimata. Ka neid me tahame kord näha oma lastevanemate foorumil!

Kas ei tuleks siin midagi ette võtta?

Teadaolevalt ongi mõnel pool lastevanemad ise sporaadiliselt algatanud väiksemas ringis oma eesti keele oskuse uuendamist ja täiendamist.

Nii on mõnes kohas laupäeviti ja pühapäeviti lapsi eesti kooli toonud vanemad laste õpitöö ajal ühiselt asunud „Väikese õigekeelsuse sõnaraamatu", eriti selle sissejuhatava osa abil oma eesti keele oskust parandama ja avardama. Mitmed peatükid selles ajendanud uurimist ja koguni kõva peamurdmist, kevadeks aga saanud kõik eesti keeles palju targemaks, nagu nähtub ühest koolijuhataja kirjast.

Selline eesti keele õppimisviis — kui teist võimalust ei ole — väärib tõsist tähelepanu ja järeletegemist. Oma ringreisidel olen ma võinud mitmel pool koolides näha lapsevanemaid, kes niisama istudes, kohvi rüübates, moeajakirja sirvides, lehte lugedes või, tuttavaga juttu vesteldes kärsitult ootavad mitu tundi koolilõppu. Kas ei võiks neid ootetunde natuke kasulikumalt veeta?

Aga küsimuses ei ole mitte ainult eesti keele või selle üksikute osade vähene tundmine.

Me ei tohi ka unustada, et praegune eesti keel ei ole enam see, mis ta oli aastal 1940. Nagu kõik keeled muutuvad ja arenevad vähehaaval, nii on ka eesti keel viimase 40 aasta jooksul edasi arenenud ja muutunud.

Ka võõrsil tuleb meil kursis olla eesti keeles toimunud ja järjest toimuva arenguga.

Lundi Eesti Maja Klubis allakirjutanu poolt 28. märtsil k.a. peetud ettekandele järgnesid elavad läbirääkimised, kus pikemalt võttis sõna ka kirjanik Bernard Kangro, kes muu hulgas eriliselt esile tõstis tungiva vajaduse eesti keele kaugõppekursuse korraldamiseks. Nagu Rootsi ja ka teiste maade kogemused kaugõppekursuste korraldamisel näitavad, on sel teel võimalik õppe- ja õpitööd painduvalt teostada — samaaegselt nii edasijõudnuile kui vähemedasijõudnuile.

Niisamuti ka kaugõppekursusel võimalik eraldi välja tõsta ja selgitada neid keeleküsimusi, mis on tarvilikud meie rahvale võõrsil eri maadel ja eri rahvaste keskel, elades oma eesti keele oskuse säilitamiseks.

See kaugõppe kursus oleks muidugi mõeldud mitte ainult lastevanemaile, vaid kõigile asjahuvilistele üle maailma, ka noorematele, s.o. tulevastele lastevanematele. Meie abielurahval — ka segaabieludes — tuleks eesti keele õppimisega alustada juba enne esimese lapse sündi, kui seda ei ole varem tehtud.

Soovitava kaugõppekursuse võimaliku kavatsuse puhul on muidugi kõigile selge, et seda ei suuda teostada ainuüksi üks ega kaks maad, kus leidub meie rahvast, vaid see tuleb korraldada ülemaailmselt — Rootsist Austraaliani. Sellise suure ulatusega kursuse korraldamisel on ettenähtavalt rohkesti raskeid probleeme.

Kui meie keelemeeste ja -naiste hulgast ehk leitakse sobivaid koostajaid, siis kõige raskemaks probleemiks on rahaküsimus. Nähtavasti peame selles osas lootma ja uskuma imesse!

Aga kõigepealt on tähtsaim küsimus: kes võtab kätte ja paneb selle mõtte liikuma? Praegu on selleks viimane aeg!

Herman Rajamaa

Kodumaist folkloori

Selgituseks: Järgnevad killud on kodu-Eesti põrandaaluse intelligentsifolkloori näited. See on sama laadi vemmalvärsikunst mida eestlased on viljelenud juba 40 aastat ja mille üldtuntud näiteiks on teosed nagu „Kremlis Stalin sügab vuntsi" või „Uhkes Kadrioru lossis". Teemad ise pole nii tähtsad, kui torked taustapeategelase, kollaborandist jeestlase ribide vahele . . .

☆

Igasuguse „kolmanda rinde" partisanivõitlus on viimasel ajal elavnenud, sest võidulootused hakkavad konkretiseerima . . . Asi selge Afganistani, Poolat, Kuriili saari ja suurt kollas meest meenutamatagi . . .

☆

Õige venemehe gorillasõda pooldab tuliselt geriljasõda igal kodanlikul maal. Tema enda Pühal Venemaal ükski siss vale ja vägivalla vastu välja ei astu. Seda enam ajab viha pärast näost lillaks, et slaavi vend poolakas hakkab vägisi küpse sotsialismi geriljaks.

☆

Iga rahvusvahelise sportliku karikaturniiri oskab vene vend viia karikatuurini. Kes kõik maailma au ja kuulsuse endale tahab kahmata, sellel tuleb ausa maailma ees nii oma nägu kui näpud tahtmata.

☆

Meil on ilus hääl, kõlav keel, kaunid silmad ja selge aru. See kõik meeldib maailmale, aga keegi ei liiguta sõrmegi, et meid vennalike rahvaste vaenulikust perest päästa. Karju mis sa karjud — meid on ju vaevalt miljon.

★

Meil Liidus vastatakse avalikele kirjadele KGB salajaste ettekirjutustega, milles kästakse avalikud kirjad maha salata, aga autorite suhtes kohe ketserikohtute ettevalmistusi alata.

Väga kaunis kirjavahetus.

☆

Ka vanas Egiptuses kummardati härgi, kes siiski riiki ei valitsenud. Aga meil Nõukogude Liidus?

☆

Arvati, et Poola käärimised lahendab Moskva päevapealt — aga ennäe: lükkab lahendust edasi päevpäevalt . . .

Pavast ei taha parteisse astuda.

☆

See keel oli ülearu kuri, kes Tallinna olümpiaregati kohta ütles: „Valendas üksik puri . . ."

Punendas mitmegi kommbossi turi, kui meister Boikott Emakese Venemaa valuutaplaani sääri puri.

Kommentaarid

Kapitalism produtseerib kontroversiaalseid isiksusi, kes põhiliselt on kapitalistid, kuid kelledel ei ole mingeid moraalseid tõekspidamisi ega poliitilisi printsiipe ning kes on valmis oma äri huvides tegema kommunistidega kõige kaugeleulatuvamaid tehinguid.

Üks selline mees on Ühendriikide üks rikkamaid mehi Armand Hammer — Occidental Petroleumi president ja paljude teiste tütarkompaniide omanik. Seega mitmesajakordne miljonär, kes vaatamata oma 82-eluaastale on ikka veel valmis tegema suuri ärilisi tehinguid ja kelle pilk nende tehingute plaanitsemisel sihib alati üle raudeesriide Venemaale.

Kes on Armand Hammer ja millised on ta sidemed Moskvaga?

Suur sõprus kommunistliku Venemaa vastu, on Armand Hammerisse istutatud juba lapsepõlve aastatest alates, kuna ta isa oli üks Ameerika Kommunistliku Töölispartei asutajaid. Armand Hammeril tekkisid juba varakult tihedad sidemed Venemaa kommunistliku rezhiimi tippmeestega, kelledega ta oskas mehkeldada ja nendega snuri ärisid teha, mis on toonud talle sadu miljoneid dollareid.

Armand Hammer oli alles 24-aastane nooruk kui ta 1922. aastal sai Moskvas kokku Vladimir Leniniga, kellele ta avaldas sellist mõju, et Lenin saatis ta oma sooja soovituskirjaga äsja partei peasekretäriks valitud Stalini juurde. Alates sellest ajast peale on Hammer osanud pidada kõige sõbralikumaid suhteid Venemaa kommunistlikkude valitsejatega, isegi vaatamata sellele, et need juhid on olnud Hammeri kodumaa Ameerika Ühendriikide vihasemad vaenlased.

Armand Hammer on rahvuselt juut. Ta isa oli New Yorgis suur mahhinaator, kes sahkerdas ja tegi ärisid Venemaal võimule tulnud kommunistidega. Nende sidemete tõttu siirdus ka Armand Hammer 1921. aastal Venemaale, kus tal võimaldati kohtumine Leniniga. Diktaator aimas, et selle noore ameeriklasega on võimalik äri teha ja teda N. Liidu huvides Ühendriikides ära kasutada. Hammerile anti volitused tegutseda Ühendriikides N. Venemaa kaubandusliku agendina ning talle anti lisaks kontsessioonid ühele Uraali asbestikaevandusele.

Alates sellest ajast peale on Armand Hammer Ühendriikides N. Liidu majanduslike huvide fanaatiline kaitsja. Ta katsub N. Liitu vedada ameerika kaupu ja tehnoloogiat, mis on vajalikud N. Liidu tupikusse jooksnud majanduselu käigus hoidmiseks. Juba 1925. aastal õnnestus tal organiseerida Ühendriikides 38 ettevõtet, kes varustasid venelasi kõigi võimalikuga, alustades masinatega ja lõpetades põllutööriistadega, kaasaarvatud Fordson traktorid. Oma operatsioonide kaitsmiseks ja populariseerimiseks on Armand Hammeril Washingtonis terve staap mõjurikkaid mehi, kellede ülesandeks on Hammeri ärisid N. Liiduga toetada.

N. Liidu kommunistlikud võimud on tasunud Hammerile rikkalikult. Ta on teinud Moskvaga suuri ärisid, talle lubati Venemaalt 11 miljoni dollari eest välja tuua väärtuslikke kunstiteoseid, milledest osa oli võetud muuseumide seintelt ning Brezhnev on andnud Moskvas Hammerile alaliseks kasutamiseks luksuslikult sisustatud korteri. Brezhnev on avalikult ülistanud Hammerit ida ja lääne kaubavahetuse tiivustajana ja ülistajana. Nii kummalisena kui see ka tundub, kuid Ühendriikide presidentidest on Hammeri tehingute kõige suurem abistaja ja toetaja olnud Richard Nixon.

Hammeri miljarditesse ulatuvaid ärisid N. Liiduga ja Liibüaga sealse õli Ühendriikidesse toomisel on võimatu käesolevates kommentaarides üles lugeda kuna neid on palju ning need on väga komplitseeritud. Kuid Hammeri loole lõpupunkti panemiseks võiksime meenutada Lenini sõnu, et kapitalistid müüvad kommunistidele ka selle tüki nööri, millega nad ükskord üles puuakse.

☆

Ühendriikide ajakirjandus on hinnanud üldiselt soojalt president

(Järg lk. 3)

mentaarid

lism produtseerib kontro-id isiksusi, kes põhiliselt listid, kuid kelledel ei ole moraalseid tõekspidamisi ilisi printsiipe ning kes on ma äri huvides tegema stidega kõige kaugeleula-tehinguid.

lline mees on Ühendriiki-rikkamaid mehi Armand — Occidental Petroleumi ja paljude teiste tütar-de omanik. Seega mitme-e miljonär, kes vaatama-2-eluaastale on ikka veel egema suuri ärilisi tehin-kelle pilk nende tehingute misel sihib alati üle raud-Venemaale.

n Armand Hammer ja on ta sidemed Moskvaga? õprus kommunistliku Ve-astu, on Armand Hamme-tatud juba lapsepõlve aas-ates, kuna ta isa oli üks Kommunistliku Töölis-utajaid. Armand Hamme-id juba varakult tihedad Venemaa kommunistliku tippmeestega, kelledega ta hkeldada ja nendega suu-teha, mis on toonud talle joneid dollareid.

nd Hammer oli alles 24-nooruk kui ta 1922. aastal vas kokku Vladimir Leni-lele ta avaldas sellist mõ-enin saatis ta oma sooja kirjaga äsja partei peasek-valitud Stalini juurde. Ala-t ajast peale on Hammer pidada kõige sõbralikumaid Venemaa kommunistlikku-tsejatega, isegi vaatamata et need juhid on olnud i kodumaa Ameerika ikide vihasemad vaenlased. nd Hammer on rahvuselt isa oli New Yorgis suur ator, kes sahkerdas ja tegi Venemaal võimule tulnud istidega. Nende sidemete rdus ka Armand Hammer astal Venemaale, kus tal ati kohtumine Leniniga. or aimas, et selle noore lasega on võimalik äri te-teda N. Liidu huvides ikides ära kasutada. Ham-anti volitused tegutseda ikides N. Venemaa kau-ku agendina ning talle anti ontsessioonid ühele Uraali aevandusele.

s sellest ajast peale on Ar-Hammer Ühendriikides N. majanduslike huvide fanaa-aitsja. Ta katsub N. Liitu ameerika kaupu ja tehno-mis on vajalikud N. Liidu e jooksnud majanduselu hoidmiseks. Juba 1925. õnnestus tal organiseerida ikides 38 ettevõtet, kes va-venelasi kõigi võimaliku-tades masinatega ja lõpeta-lutööriistadega, kaasaarva-rdson traktorid. Oma ope-ide kaitsmiseks ja popula-iseks on Armand Ham-Washingtonis terve staap kaid mehi, kellede ülesan-Hammeri ärisid N. Liidu-ada.

Liidu kommunistlikud või-tasunud Hammerile rikka-Ta on teinud Moskvaga risid, talle lubati Venemaalt oni dollari eest välja tuua likke kunstiteoseid, mille-a oli võetud muuseumide ning Brezhnev on andnud s Hammerile alaliseks ka-eks luksuslikult sisustatud Brezhnev on avalikult ülis-Hammerit ida ja lääne kau-tuse tõvustajana ja ülista-Nii kummalisena kui see ka kuid Ühendriikide presi-st on Hammeri tehingute suurem abistaja ja toetaja Richard Nixon.

meri miljarditesse ulatuvaid N. Liiduga ja Liibüaga seal-Ühendriikidesse toomisel on u käesolevates kommentaa-üles lugeda kuna neid on ning need on väga komplit-d. Kuid Hammeri loole lõ-ti panemiseks võiksime tada Lenini sõnu, et kapita-müüvad kommunistidele ka iki nööri, millega nad üks-ies puuakse.

★

ndriikide ajakirjandus on ud üldiselt sooja presidendi

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

12. ja 13. dets.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

19. ja 20. dets.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Reagani ettepaneku tuumarelvade vähendamiseks Euroopas. Ajalehed mainivad, et Ühendriikide välispoliitika on kannatanud Reagani ajal seni stagnatsiooni all, kuid on nüüd presidendi uue tuumapoliitikaga oma uinakust ärganud ja pakkunud just seda, mida juba pikema aja jooksul nii Euroopas kui ka Ameerika mandril oodati.

Reagani ettepanek näitab, et Ühendriigid ei poolda tuumasõda nagu seda pidevalt haamerdab Moskva propaganda, toetudes sealjuures president Reagani ja välisminister Haigi mõningate väljenduste sihilikule väänamisele oma poliitikale suurema toetuse andmiseks ja ameerika juhtkonna mustamiseks. Presidendi ettepanek valmistas Kremlis erakordselt palju meelehärma, kuna see tuli sealsetele juhtidele ja propagandameestele suure üllatusena. Kuid samal ajal oli see kainestavaks süstiks miljonitele eurooplastele, kes seni vene propaganda mõjul pidasid ameeriklasi sõjaõhutajateks ning tuumasõja vallandajateks Euroopa pinnal.

Ühendriikide sõbrad Euroopas on ameeriklasi juba aastate jooksul hoiatanud, et venelaste propagandamasin töötab Lääne-Saksamaal ja teistes Euroopa kontinendi riikides erakordselt efektiivselt ning et Washingtoni vastuaktsioonidel ei ole seda jõudu ja mõju, mis antud momentidel oleks vajalik. Eriti mõjus Lääne-Saksamaa elanikele venelaste poolt levitatud ja massidesse tambitud propagandajutt, et Euroopa probleemid ja julgeolekuküsimus oleksid paugupealt lahendatud kui ameeriklased lahkuksid Euroopast.

Ühendriikide juhtivates ringkondades ei tehta illusioone Genfis äsja alganud N. Liidu ja Ühendriikide esindajate vaheliste läbirääkimiste kohta tuuma- ja konventsionaalsete relvastuse vähendamiseks ning keskmise tegevusulatusega rakettide täielikuks likvideerimiseks Euroopas, mis otseselt puudutab N. Liidu poolt ülesmonteeritud ja Lääne-Euroopa linnu ähvardavaid rakette. Läbirääkimised venivad kahtlemata väga pikale, kuna Moskva ei taha loobuda sellest edumaast, mis ta võitis president Carteri valitsemise aastatel. Paljud vaatlejad ennustavad mingisugust kompromissi, kuid seda on raske uskuda ja loota.

Kuid vahepeal on Ühendriikide juhtidel alati kasulikum rääkida rahust kui võimalikust sõjast. Venelased räägivad alati rahust kuid ajavad selle rahujutu ajal sadu tuumarakette püsti. Sama taktika tuleks valida ka Ühendriikidel ja näib, et president Reagani ettepanekuga on selleks juba algust tehtud.

AMI

SOBIV JÕULUKINK
ESTO-80 ALBUM
Ülemaailmsed Eesti Päevad Stokholmis
Välis-Eesti väljaandel
Rein Välmo — fotod
Alex Milits — tekst
Suur formaat, 95 lk.
Hind $45.— + saatekulu Kanadas $1.—, USA-sse $1.50.
Saadaval
VABA EESTLASE talitusest

N. Liit ei suuda murda vastupanuliikumist

Dissident Sergei Soldatovi jutuajamine ajakirjanikele Stokholmis

STOKHOLM — Nõukogude Eestist välismaailma elama pääsenud dissident Sergei Soldatov andis hiljuti Stokholmis ajakirjanikele pressikonverentsi, kus ta selgitas vastupanuliikumist eriti Balti riikides ja N. Liidus üldiselt ning selgitas ka 1976. aastal Paldiskis toimunud suure plahvatuse telgitaguseid.

Küsimusele, kas opositsioon N. Liidus piirdub vaid eliidiga või on sellel laiem kõlapind, vastas Soldatov, et selle opositsiooni vastu, mis töötab avalikult ja aktiivseis kitsamais rakkudes, on Moskva võimud mobiliseerinud kogu oma tohutu julgeolekuaparaadi.

Suur arv vastupanuliikumise tegelasi on vangistatud.

Aga opositsioon jätkub väga aktiivselt ja organiseeritult ka vanglais ja karistuslaagreis. Seega on N. Liidus praegu võimatu vastupanuliikumist välja juurida, seda võib ainult kuidagi tagasi suruda.

Laiades rahvamassides avaldub aga opositsioon teistes vormides. Sündmused Poolas on siin suurt mõju avaldanud. Paljudes keskustes on tekkinud samuti vabad ametiühingud ja on toimunud ulatuslikud streigid nagu Kiievis, Togliattis, Gorkis, Donbassis ja mujal. Ka Tartus toimus märkimisväärne streik.

Vene streigijuht Klibanovi tegevust võiks võrrelda Poola Walessaga.

Erinevalt Poolast kajastuvad aga N. Liidu töölisrahutused läände palju nõrgemini. 1980. a. noorterahutusest Eestis võttis osa üle 5000 noore. See kõik näitab vastupanuliikumise ulatust.

— Vastupanuliikumine näiteks olevat praegu eriti aktiivne Eestis?

— Ma siiski ei ütleks, et see oleks Lätis ja Leedus nõrgem. Leedus ilmub praegu üle 20 põrandaaluse ajakirja ja side katoliku kirikuga annab opositsioonile seal erilise tugevuse. Opositsioon Lätis on samuti tugev. 1979. a. apellile Molotov-Ribbentropi salakokkuleppe tühistamiseks oli alla kirjutanud ka suur arv lätlasi.

— Hiljutine vene allveelaevaspionaazh on uuesti aktualiseerinud ka 1976. a. Paldiski allveelaevabaasis toimunud plahvatuse. Mida teate selle kohta?

— Paldiskis asuvad Vene aatomallveelaevade baas, remonditöökojad, tuumajõu agregaatide puhastamisseadeldised ja samuti tuumajõu uurimislaboratooriumid. 1976. a. sügisel toimunud suur plahvatus paljude surmaohvritega oli allveelaeva aatomreaktori õnnetus. Ametliku seletuse järgi oli see veealune merepõhja nihkumine Soome lahes, mida keegi ei usu.

Tallinna elanikud on viimaseil aastail väga mures, et selline kardetav tuumajõurelvade baas asub nii lähedal suurtele elanikekeskustele.

Paldiskis asub ka karistuslaager pikaajalistele vangidele, keda kasutatakse aatomreaktorite hädaohtlikul puhastamistöödel. Laagrivange kasutatakse ka kõigis teistes Nõukogude aatomkeskustes. Selle kohta on teatavasti Avraham Shifrin avaldanud eri uurimuse. Eestis teavad inimesed muidugi hästi, et Vene aatomallveelaevad suurel arvul liiguvad ja luuravad kogu Läänemere pikkuses ja laiuses.

Eesti jumalateenistus Kolgatal

Eestlased külastasid piiblimaid

Juba teist korda sel aastal külastasid Kanada ja USA eestlased Piiblimaid. Eestlaste 34-liikmeline grupp jõudis reisilt tagasi 9. novembril ja 15 päeva jooksul külastati Jordaania kuningriiki, Iisraeli ja Egiptust.

Iisraelis viibides külastasid eestlased ka ajalehtede tulipunktis olevat „West Bank'i" — Samaariamaad. Peatuti Piiblis nimetatud Jaakobi kaevu ääres ja teel Naatsareti läbiti ka kuulsat Meggido — Armagedoni orgu.

Paljud piibliuurijad peavad seda ümbruskonda tulevaseks põhjast kallaletungiva hiigelarmee matusepaigaks.

Jeruusalemmas oli eestikeelne vabaõhu-jumalateenistus Kolgata mäe all olevas aias, mis kunagi kuulus Joosepile Armaatiast. Mitmed pastor H. Rüdmik'u lühijutlused helilindistati ja need kantakse üle „Hea Sõnumi" lühilaine raadiosaadetesse kodumaale, võimsa 250.000-watilise raadiojaama kaudu Euroopast.

Huvitavaks osutus ka teekond Jeruusalemmast Kairosse. Siinai oma liivaluidete ja datlipalmide saludega ning beduiinide karavanidega pakkusid eestlastele unustamatuid vaateid. Suessi kanal ületati parvega ja teekond kulges Kairosse, mille elanikkond on kahekordistunud viimaste aastate jooksul.

Praegu on Kairos juba 12 miljonit elanikku ja bussides ning trammides istutakse „üksteise kukil". Kairos on rahulik ja kindel kord, kõikjal liiguvad politsei ja sõjaväe patrullid.

Esmakordselt külastasid eestlased selle turismireisi ajal ka Luxori, mis asub Kairost 670 km. lõuna poole. Siin on säilunud kõige rohkem vaaraode haudu ja templeid. Kõik need hiigelehitused valmistati vaid ühe eesmärgiga, — et kuidagi pääseda igavikku.

Eeloleval suvel korraldab pastor Helmut Rüdmik eestlastele järgmise turismireisi Vahemere maadele.

See reis erineb eelmistest sellega, et lennatakse otse Ateena, kus asutakse 15-päevasele laevareisile. Külastatakse mitmeid Vahemere saari ja peale Kreekat veel Türgimaad, Iisraeli ja Egiptust. Lähemaks informatsiooniks palutakse kirjutada: Rev. H. Rüdmik. 783 Arton Lane N.E. Port St. Lucie. Florida 33452. USA.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

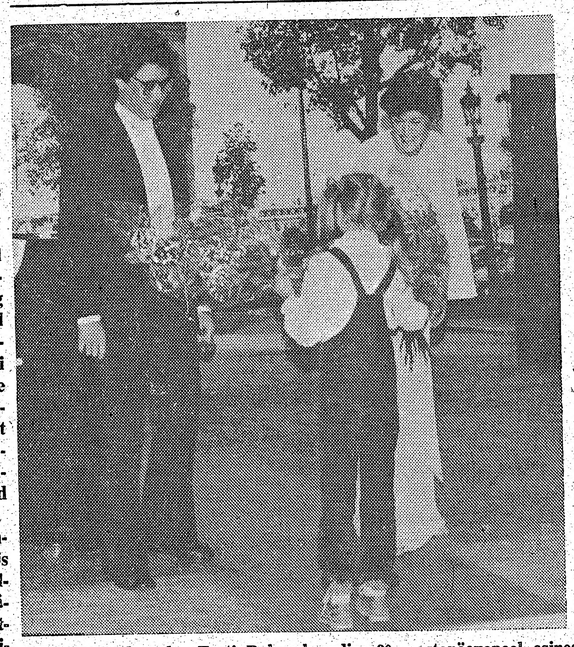

Kölnis peetud sealse Eesti Rahvuskoondise 30. aastapäevapeol esines kontsert-osas Sandra Graham-Korjus. Ta laulis Mart Saare ja W.A. Mozarti helitöid. Pildil vasakult klaverisaatja Thomas Palm Düsseldorfist, väike lilleneiu Reet Seja ja Sandra Graham-Korjus.

Foto: Raoul Laev

Kölni eestlaste juubel

Kohalik Eesti Rahvuskoondis 30 aastat vana

KÖLN (VE) — Kölni eestlased tähistasid Kölni Eesti Rahvuskoondise 30. aastapäeva, mis puhul korraldati sügispidu autofirma Citroeni ruumides. Juubeli puhul mängiti Kölnis jällegi teatrit, tuues lavale Kadri Pihelgase naljamängu „Enne ja nüüd", mis ESTO-80 näidendivõistlusele saadetud tööde hulka kuulub.

Koosviibimise avas kohaliku rahvuskomitee esimees J. Purga, kelle järel võttis sõna Eestlaste Keskkomitee Saksamaal esimees J. Västrik, kes andis tunnustava hinnangu Kölni eestlaste poolt tehtud rahvuslikule tööle.

Kontserdiosas laulis Sandra Graham-Korjus, kes oma abikaasaga mõlemad töötavad Kölni lähedal Düsseldorfi ooperi juures. Lauljatar esitas Mart Saare ja W.A. Mozarti helitöid temale omase südamlikkusega, saades sooja aplausi osaliseks; klaveril saatis Thomas Palm Düsseldorfist.

Järgnes näidend „Enne ja nüüd", milles autor kirjeldab väga elulähedaselt olukorda sõjaaegses Tartus, Emajõe tänavas elava kojamehe naise vaatevinklist nähtuna. Teises vaatuses on peategelane juba Saksamaal põgenikelaagris, kus temast on saamas juba „midagi paremat". Kolmas vaatus viib Ameerikasse, kus senised tegelased kõik kokku saavad ja peategelane katsetab uuesti abielluda, milline plaan siiski luhtub, kuna kadunuks peetud mees ilmub silmapiirile. Arvestades rahvusgrupi vähesusega tuldi üsna hästi toime, rahvas elas mängule kaasa ja lõpuks ulatati näitlejaile lilli.

Peategelase nõudlikus osas esines Luule Küngas, puskarihimulise Juhan Turaka osa Johannes Küngas.

Teised osalised Anita Laev, Linda Michel, Lea Küngas, Jaan Purga.

Näidendi lavastajail pole enestelgi teada, kes on Kadri Pihelga pseudonüümi taga, mistõttu nad tahavad käesoleva kirjutisega autorile tänu ütelda, ja seda, et ta võiks lavatüki menust head meelt tunda ja edaspidiseks julgustust saada.

Kuna peoõhtust võttis osa ka mitte eestikeelt valdajaid, siis tehti näidendist saksakeelne lühikokkuvõte.

Endised kultuuritegelased Eestis vanadekodus

Okupeeritud Eestist saabunud teateil on seal elunevatel omaaegsetel kultuuritegelastel praegu raske olukord. Nii on näitleja Ants Jõgi praegu üsna mahajäetuna ühes vanadekodus Tallinna lähedal. Samas vanadekodus viibib väga raskes olukorras lauljatar ja endine Estonia ooperitrupi liige Jenny Siimon, 77 a. v., kannatades veresoonte lupjumise tõttu ka mälu kaotuse all.

Kolmandana on samas vanadekodus klaverikunstnik ja muusikaõpetaja Elsa Avesson. Ka tema olukord on väga halb.

Läks USA-st Vilno Ülikooli arheoloogia loenguid pidama

Suur tung prof. Marija Gimbutase ettekannetele

Möödunud kevadel külastas leedu päritoluga Kalifornia ülikooli (Los Angeles) tuntud arheoloogia professor Marija Gimbutus Fulbrighti vahetusteadlasena Vilno ülikooli, pidades seal terve rea loenguid. Oma kogemustest ja tähelepanekutest kirjutab prof. Gimbutas Balti teadusliku ühingu AABS „Newsletter'i" 1981. a. septembrikuu numbris.

Olles saabunud oma esimesele loengule Vilno Ülikoolis, leidis prof. Gimbutas hoone trepid ja vahekäigud tihedalt rahvast täis.

Umbes kuuekümnele kuulajale ettenähtud klassiruumis oli vähemalt viis korda niipalju kuulajaid.

Järgmist loengut kuulama saabusid mitte sajad vaid tuhanded, kellele teatati, et loeng on piiratud ainult kolmanda kursuse üliõpilastele. Loengule pääseda soovijaid tõrjuti tagasi jõuga. Kolmanda loengu ajaks seisis loengusaali uksel juba punaste käesidemetega ülikooli miilits. Alles teise nädala lõpul võimaldati prof. Gimbutasel oma loengut pidada 500 istekohaga saalis, kuigi võitlused uksel jätkusid.

Prof. Marija Gimbutas luges Vilnos teemal „Euroopa arheoloogia põllukultuuri algusest umbes 7000 aastat e.Kr. kuni pronksiajani".

Tema teine loeng oli Balti mütoloogia üle ning kolmas teemal „Vana Euroopa ja indo-germaanlased".

Kuigi prof. Gimbutase saabumisest Leedusse ei olnud kusagil teatatud, näis siiski, et see oli üldiselt teada ning talle saabus kutseid loengute pidamiseks ka teistelt teaduslikelt asutustelt. Kõik kokku pidas prof. Gimbutas ligi sada tundi loenguid umbes 20.000 kuulajale.

Oma pikemas artiklis AABS'i „Newsletteris" annab prof. Gimbutas edasi ka muljeid oma kontaktidest teadlastega Leedus, kultuurilisest elust Vilnos, oma raskustest reisimisega väljaspool Vilnot ning loengutest Tomskis ja Krasnojarskis.

Peale prof. Gimbutase artikli leidub AABS'i „Newsletteri" septembrikuu numbris informatsiooni Illinoisi ülikooli (Chicago Circle) õppekavas olevate leedu keele ja kirjanduse loengute kohta ning juunis-augustis 1981 Western Michigani ülikoolis toimunud läti keele ja kultuuri loengute kohta.

Edasi toob „Newsletter" informatsiooni kolme saadaoleva ingliskeelse raamatu kohta

(Parming-Järvesoo „A Case Study of a Soviet Republic"; Urban „The Livonian Crusade"; Leitch "The Poetry of Estonia"), millised on trükis avaldatud Eesti Teadusliku Ühingu Ameerikas osalise toetusega ja milliseid saab tellida prof. T. Parmingu kaudu (Dept. of Sociology, University of Maryland, College Park MD 20742, USA). Muudest Balti küsimusi käsitlevatest raamatutest kirjutab Council of Foreign Relations juures töötav Janis A. Kreslins.

AABS „Newsletter" saadetakse tasuta kõigile AABS'i liikmetele. Mitteliikmed võivad seda tellida AABS'i eksekutiivsekretäri Janis Gaigulis'e kaudu: 231 Miller Road, Mahwah, NJ 07430, USA.

J. Sibeliuse kogutud orkestriteosed heliplaadile

STOKHOLM — Nagu rootsi ajalehed teatavad, tuleb esmakordselt heliplaadistamisele kogu Jean Sibeliuse orkestrilooming ühe väljaandena kokku 15 heliplaati. Mängib Göteborgi Sümfooniaorkester oma peadirigendi Neeme Järvi juhatusel. Väljaande teostaja on Robert von Bahr, kel on oma heliplaadifirma.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

Kuna Kanada uued postitariifid ei ole veel lõplikult selgunud, siis ei saa esimese klassi posti saatekulu arvestada, ka mitte lennuposti oma.

Palume lahkelt tellimised uuendada ka kiripostiga tellijail, tasudes ajalehe tellimishinna —

aastas	$49.—
poolaastas	$26.— ja
veerandaastas	$14.—

Postitariifide selgumisel palume tasuda saatekulu hiljem. Postitariifid peavad teada olema enne 1. jaan. 1982.

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi

Kanada aadressidele palume märgida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada **Free Estonian Publishers nimele.**

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Armast kaasvõitlejat

VOLDEMAR KANA

mälestavad

TORONTO EESTI VÕITLEJATE ÜHING
KANADA EESTI VÕITLEJATE ÜHINGUTE LIIT

Lugupeetud ja armast klubi liiget

VOLDEMAR KANA

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

---

1. detsembril 1981 lahkus igavikku kaaslaskesportlane

VOLDEMAR KANA

Mälestavad leinas ja kaastundes abikaasale perekonnaga

TORONTO EESTI ÕNGITSEJATE ja
JAHIMEESTE SELTSI juhatus ja liikmeskond

Manalasse varisenud Toronto Eesti Püssi- ja Püstoliklubi esimeest

VOLDEMAR KANA

mälestab

SEEDRIORU LASKURKLUBI

Armast

skm. VOLDEMAR KANA

PÕHJATÄHT II JÄRK

mälestavad leinas

EESTI SKAUTIDE MALEV KANADAS
EESTI SKAUTMASTERITE KOGU KANADA KOONDIS

Armast skaudivelle

skm. VOLDEMAR KANA

PÕHJATÄHT II JÄRK

mälestab kurbuses

TORONTO KALEVI LIPKOND

Armast skaudivenda

skm. VOLDEMAR KANA

PÕHJATÄHT II JÄRK

mälestab kurbuses

MONTREALI KALEVI LIPKOND

Armast

VOLDEMAR KANA

PÕHJATÄHT II JÄRK

mälestab sügavas leinas

VANASKAUDID LEEGIONÄRIDE PERE

VARALAHKUNUD ARMAST POEGA, VENDA, RISTIISA JA ONU

VELLO JÄÄGER'it

sündinud 7. aprillil 1955 St. Catharines'is, Ontarios
surnud 4. detsembril 1981 St. Catharines'is, Ontarios

leinavad sügavas kurbuses

EMA ja ISA
ELLE, koos abikaasa MART'iga ja
laste PRIIT ja TAAVO'ga

Oma lugupeetud esimeest

VOLDEMAR KANA

sündinud 13. septembril 1903 Võrumaal
surnud 1. detsembril 1981 Torontos

mälestab sügavas leinas

TORONTO EESTI PÜSSI- ja PÜSTOLIKLUBI

Armast skautvenda

VOLLI KANA

mälestavad

RAUDHABEMED

Kauaaegset sõpra

VOLDEMAR KANA

mälestavad kurbuses

AKSEL ja VILMA VEEDLA

Head sõpra

VOLDEMAR KANA

mälestavad

HUGO LILLEBERG perekonnaga
MAGNUS LILLEBERG perekonnaga

Endist kaasteenijat politseis

VOLDEMAR KANA

mälestavad

EDUARD LOOD abikaasaga
JAAN LEPIK abikaasaga

Armast

VELLO't

mälestavad kurbuses

AINO, LEENA ja HEINO

Avaldame südamest kaastunnet HEDVIG ja MEINHARD JÄÄGER'ile nende poja

VELLO JÄÄGER'i

kaotuse puhul

LINDA ja RAYMOND PÄRTELPOEG

ELISABETH RANNAMAA

Sündinud 28. juulil 1905 Eestis
Surnud 17. novembril 1981 Keighley's

Jäävad leinama

poeg RAOUL abikaasaga Inglismaal
VEND perekonnaga Eestis
KÕIK SÕBRAD Inglismaal

VOLDEMAR KANA

Leinavad

ENE ja ARVO

Mälestame kurbuses

SENTA KASENURM'e

ja avaldame kaastunnet abikaasale perekonnaga

HUGO ja ARNOLD

Kallist kooliõde ja heliloojat

META PRUUL'i

neiuna Veinmann
sündinud 14. detsembril 1912 Viljandimaal
surnud 18. novembril 1981 Austraalias

leinavad kurbuses

SALME EKBAUM
LY KRABI abikaasaga

Südamlik kaastunne IRENELE tema abikaasa

JOHANNES ILMAS'e

jäädava lahkumise puhul

KOOLIÕED TORONTOS

ARMSAT ABIKAASAT JA ISA

VOLDEMAR KANA

sündnud 13. septembril 1903
surnud 1. detsembril 1981 Torontos

mälestavad vaikses leinas

META
ANNE abikaasaga
PEETER perekonnaga
OMAKSED Eestis

Armastus ei väsi iialgi!

MANALASSE VARISENUD ARMAST VENDA

JOHANNES MÄGI't

sündinud 1900 Hellenurmes
surnud 28. novembril 1981 Narva-Jõesuus

mälestavad leinas

VENNAD ja ÕED perekondadega

SÕBER

VOLLI

Olid mees, kange Sa, kelle nime surm ei ajaraamatust kustuta, ega Sinu sõnad, teod — need unune!

ARVED KODA ja pere

MÄLESTAME KURBUSES VARALAHKUNUD KALLIST

VELLO JÄÄGER'it

surnud 4. detsembril 1981 St. Catharines'is

mälestavad

Puhka rahus, kallis Vello!

JAAN, KATRIN, ANDRE ja ERIK

Ootamatult lahkunud head sõpra ja tublit eestlast

VOLDEMAR KANA

mälestavad kaaslased perekondadega Mara Point'list

E. BLUMBERG
J. EINOLA
A. KARUKS
H. KUBU
I. NEGUS
L. NIIDU
O. PAJUR
R. PASS
E. PÄLLO
E. PEDE
B. ROHTLA
M. TIIK

---

1. detsembril 1981 a. lahkus igavikku meie kõikide sinasõber ja kaasvõitleja

VOLDEMAR KANA

Mälestavad sügavas leinas ja kaastundes abikaasale, lastele ja lastelastele

ARVO OILING perekonnaga
ARNOLD KONTUS perekonnaga
JAKOB VARES perekonnaga
HERMI NIGLAS perekonnaga
AUGUST ja AIDE NÜÜD
ENDEL RUBERG
JAAK ROAND

Armast

skm. VOLDEMAR KANA

POHJATÄHT II JÄRK

mälestavad kurbuses

EINO KURIS abikaasaga
BRUNO LINDRE abikaasaga
GUNNAR MITT abikaasaga
MILLA PEETSU
VALTER PIIGLI abikaasaga

Südamlik tänu kõigile, kes meie unustamata armsa abikaasa, isa ja vanaisa

JOHANNES ERICH ILMAS'e

kirstupanekust ja matusetalitusest ,nii rohkearvuliselt osa võtsid ja tema viimsele teekonnale saatmist rohkete lilledega kaunistasid. Eriline tänu õp. A. Taul'ile südamliku kõne ja troosti eest, organist L. Pilt'ile, U.S. Raimla lipuvalvele ja järelhüüde eest U.S. Raimla esimehele J. Oinus'ele. Siiras tänu hr. A. Rätsep'ale, kes oma järelhüüdes asetas lahkunule kaasa kodumaa mulda.

ABIKAASA ja TÜTAR perekonnaga

Tänuavaldus

Avaldan südamlikku tänu kõigile, kes mind minu 70-ndal sünnipäeval meeles pidasid.

Suur tänu piiskop Karl Raudsepale sooja õnnitluse eest. Samuti tänan E.V. esindajat Ilmar Heinsood abikaasaga tunnustavate sõnade ja parimate soovide eest. Eriline tänu Toronto ja New Yorgi ortodoks kogudustele eesotsas oma esimeeste Augustin Välliku ja Herman Lahesaluga, väga väärtusliku kinkimise eest. Soe tänu minu ametivendadele ülempreester dr. Eugen Ruusile ja ülempreester Egon V. Velleso'le, kes osa võtsid minu sünnipäeva tähistamise jumalateenistusest. Jumalateenistust kaunistanud solistidele Heinz Riivaldile, Tamara Norheimile, dr. Albert Vaartile, dr. Roman Toile koguduse laulukoorile ja tema juhile, Guri Raagile. Südamlik tänu Vancouveri ja Austraalia ortodoks kogudustele ja Montreali usukaaslastele eesotsas Toivo Sillaotsaga. Palju tänu heade soovide ja kingituste eest praost Rudolf Reinarule, abipraost Tõnis Nõmmikule, Peetri EELK kogudusele ja tema hooldajale õpetajale, Udo Petersoole, Vana Andrese kogudusele ja tema õpetajale, Andres Taulile, õpetaja Elmar Pähnile, Toronto Baptisti kogudusele ja tema õpetaja Kaljo Raidile, koguduse esindajale Aleksander Lepismaale, Saarlaste Ühingule, Kuressaare gümnaasiumi endisele õpilaste esindajale Robert Kreemile, koguduse Nais- ja Käsitööringile ja nende esindajale Linda Järvaltile, koorivanemale Alo Taelile, Eesti Skautide ja Gaidide Malevatele Kanadas, T.E. Skaudisõprade Seltsile, skautvend Endel Rubergile, ajaleht Vaba Eestlasele, teadustajale Johannes Järvaltile ja kirjastu Estoprintile.

Ja lõpuks veel südamlik käepigistus kõigile minu sugulastele ja sõpradele rohkete kingituste, lilledе ja õnnesoovide eest!

Jumala õnnistus teile kõigile!

Emanuel Lepik

Voldemar Kana maeti

Torontos toimus möödunud laupäeval skautluses ja laskurite ringkondades aktiivselt tegelenud Voldemar Kana matusetalitus ja tema põrmu tuhastamine. Matusetalitus leidis suure rahvahulga kaasaelamisel aset Vana-Andrese kirikus, kus vaimuliku talituse ja kõne pidas koguduse õpetaja A. Taul. Oma lippudega olid kadunut viimasele teekonnale saatma tulnud Toronto Eesti Võitlejate Ühingu, Toronto Eesti Püssi- ja Püstoliklubi, Kalevi skautlipkonna ja vanaskautide Leegionäride esindajad. Järelhüüdeid ütlesid Eesti Võitlejate Ühingute Liit Kanadas nimel K. Tori, Toronto Eesti Võitlejate Ühingu nimel U. Tamre, endiste politseiteenistujate ja sõprade nimel A. Nüüd, Eesti Skautide Malev Kanadas ja Eesti Skautmasterite Kanada Koondise nimel skm E. Soomet, vanaskautide Leegionäride nimel skm E. Kuris, Toronto Kalevi lipkonna nimel skm E. Kiilaspea, võrumaalaste nimel L. Puurits ning Toronto Eesti Püssi- ja Püstoliklubi nimel A. Tinits.

Pärast leinatalitust kirikus toimus kadunu põrmu tuhastamine Mt. Pleasanti kalmistu krematooriumis.

Helilooja Meta Pruul surnud

Austraalias elav eesti helilooja ja koorijuht Meta Pruul suri 18. novembril Adelaide's. Lahkunu oli sügavalt tundlik helikunstnik, kelle loomingut hinnati nii Austraalia eestlaskonnas kui ka Torontoski, kus ta viisistas oma kooliõe Salme Ekbaumi luulet. M. Pruul on sündinud 14. detsembril 1912 Viljandimaal.

VÄÄRTUSLIKUM KINK
MAALIKUNSTNIK
SAARNIIT
STUUDIOST
ÕLIMAAL SUMER
567 ROEHAMPTON Ave. Toronto. Tel. 488-5895

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

ESTO MUTUAL FUND, LTD
Aktsia hind 2. detsembril $12.21
Toronto, Ont. M5H 1J8
145 King St. W., Room 1900
Telefon päeval 364-1131
õhtu 925-6812

Müüa värsked KARDEMONI TERAD
(kooritult) maitseaineks küpsetamisel ½ naelased pakid — hind $15.— + saatekulu $2.—
Saatke tshekk või rahakaart —
Mrs. T. Jokinen
22 Boundy Cr. Agincourt, Ont. M1W 2E5 — Tel. 499-2057

NÜÜD MÜÜGIL
ESTONIAN GIRLS 1982 SEINAKALENDER
ILUS JÕULUKINK, mis kestab terve aasta läbi koos KANADA, ÜHENDRIIKIDE ja EESTI pühadega
Nüüd müügil: Abistamiskomitees, Eesti Majas; Poko's, Mt. Pleasant; Rooneem's, Design Products ja Finn Home Bakery's

KAASMAALASED
TELEVISIOONID ja STEREO APARAADID
OSTATE KÕIGE SOODSAMALT
Eesti ärist
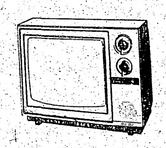
BERKLEY
TOOMAS SOOTS
CENTRE PLAZA
128 Queen St. South
(Mississauga Rd.)
Streetsville, Ont.
826-4846

ILMUS
Lydia Aruvalla noodiraamat:
„NOODID T.E.S. TÄIENDUSKOOLIDE LAULUÕPIKULE, NOORTE LAULIK"
(Noodid $8.—, Noorte laulik $3.—)
Saadaval kooliõhtutel T. Eesti Majas, postiteel: L. MARLEY, 9 Parravano Ct., Willowdale, Ont. M2R 3S8 ja VABA EESTLASE talituses.
Saatekulu postiteel + $1.—, Noorte Laulik üksinda 50¢.

SPORT

Eesti spordibaasid rivist väljas

Üksikute tippsportlaste taga haigutab tühjus

Mis on lahti kergejõustikuga? küsib endine Eesti käimise rekordimees B. Junk kodumaal ilmuvas „Rahva Hääles". Seda küsimust olevat möödunud suvisel kergejõustiku hooajal sageli küsitud, kuna üldsus muretsevat selle pärast. Muret polevat suutnud leevendada mõne tippmehe edukas esinemine rahvusvahelistel võistlustel, noorte pääs Euroopa juunioride võistlusele jm.

Kergejõustiku aluseks olevat massiline spordiharrastus. Olevat ideaalne, et igas perekonnas annaks vanemate eeskuju noortesse püsiva huvi ja armastuse sportimise vastu. Seda on olnud Eestis mõnes ujujate perekonnas. Samuti kinnitavad seda Külvetite perekond, kus isa õhutusel ja suunamisel on kasvamas viimaste aastate paljutõotavaim kergejõustiklane Valter Külvet.

Linnastumine soodustavat inimeste huvi spordisse ning tervistavasse kehakultuuriliikumisse.

Selle protsessi edasiseks arenguks hädavajalike materiaalse baasi rajamise konkreetse programmi koostamine ja arendamine on läbi arutatud ja juba 1977. a. võttis Eesti Spordikomitee vastu tegevuskava, kuid kahjuks olevat see põhiliselt ellu viimata.

Järgmine aste spordihuvile saadavat koolis. Kuid kui koolis pole lapsele spordipisikut kaasa antud, siis koolis on seda juba raskem teha. Paljudes koolides puudub üldse kergejõustiku sektsioon ja õpilased võtavad kooli spordielu korraldamisest vaid minimaalselt osa.

Kuid spordiühingud ja koolid ei tundvat huvi massilise koolispordi vastu. Õpilaste hulgast valitakse kehalise kasvatuse kaasabil välja andekamad üksikalade tippspordi tarvis.

Kuna puudub teaduslikult põhjendatud valikumetoodika, aega ja ruumi sportimiseks on vähe, jäetakse aktiivsest kehalisest tegevusest kõrvale suur hulk mingil põhjusel hilinenud arenguga või mitte koha enda võimekust näidata suutvaid lapsi.

1980. a. Tallinnas läbiviidud kontroll näitas, et 43693 üldhariduskooli õpilasest kuulus spordikoolide kergejõustiku treeninggruppidesse vaid 1,7%, Tallinna Mererajooni ligemale 7000 õpilastest ainult 22. Praktilist kergejõustikualast õpetamist ei tehtud 25 koolis.

Sellepärast polevat ka imestada miks nähakse linnades ja alevites jõude hulkuvaid noorukeid, miks huligaansus ja alkoholism noorte hulgas on maad võtmas.

Eeltoodud oli vaja märkida, et mõista miks kergejõustik (37 individuaalalaga ja 7 teatejooksualaga) põeb vajalikku ettevalmistust omava kontingendi nappust. Saavutusspordi tasandit mõjutavad mitmesugused organisatoorsed alad, mis rajoonides on elujõuetud, aktiiv kas ei tööta või teeb seda loiult. Kohalikke spordikomiteesid on õigustatult kritiseeritud võistluste halva organiseerimise pärast.

Eesti Kehakultuuri- ja Spordikomitees oli 1980. a. sügisel kõne all kergejõustiku olukord Tallinnas. Vastuvõetud määruses tunnistati linna spordikomitee töö kergejõustiku arendamisel mitterahuldavaks ja juhtiti tõsistele puudustele tähelepanu.

Üheks mure põhjustajaks on kogenud treenerite puudus. Kui noortegruppidele neid veel jätkuvat, siis täiskasvanuile mitte. Mõnedki treenerid töötavad vajaliku entusiasmita, palgatöötajana, paljud on hoopiski treeneritöölt lahkunud.

Ilmselt jäävat kõrgharidusega spetsialistide ettevalmistamisel ülikoolis millestki väga olulisest puudu, eelkõige just kohusetundest.

Viimasel aastail on mitmed laiemat tähelepanu äratanud kergejõustikuvõistlused ära jäänud, nagu naiskergejõustiklaste päev Pärnus, G. Sule mälestusvõistlused, Kadrioru staadioni aastapäeva võistlused. Üheks põhjuseks olevat praegune peamiste kergejõustikubaaside olukord. Pärnus on üks staadion olnud pikemat aega remondis, teine riikliku ulatusega võistlusteks kõlbmatu. Tartus on mõlemad staadionid amortiseeritud (maakeeles maha kustutatud). Komsomoli-nimelist staadioni Tallinnas ei saada kuidagi valmis, Kadrioru staadion veel vaevu töötavat. Viljandi oma vajab kapitaalremonti.

Kuidas võis tekkida selline olukord, et kõik riikliku tähtsusega spordibaasid on peaaegu rivist väljas?

küsib Bruno Junk. Nende töökorda seadmist oodatakse pikisilmi.

Baaside kordasaamine, mis „Kalevil" üksinda on finantsiliselt ülejõukäiv, olevat siiski poolik lahendus. Seni kui puudub nüüdisaegne inventar ja elektriline ajamõõtja (vähemalt ühel staadionil), ei anta Eestile suurvõistlusi korraldada. Käsitsi võetud ajad ei lähe rahvusvahelisse ede- ega rekorditabelisse. Selletõttu jääb rahvusvaheliselt kinnitamata ka V. Külveti tänavune kõrge tulemus külmnevõistluses.

B. Junk leiab veel, et massikommunikatsioon serveerib kergejõustikustündmusi alati mitteheasoovlikult ega julgustavalt. Eesti meistrivõistlusi kommenteerides oli raadioreporter öelnud, et „meil on küll Toomas Turb ja Enn Sellik, nende taga haigutab aga tühjus".

Selline hinnang solvavat neid noormehi, kes harjutavad, et võiksid praegusi rekorde kummutada.

Ka leiab B. Junk, et Eestis kirjutatakse ja räägitakse liiga palju välismaa spordielust ja saavutustest. Vahest tulevat näha vaeva, et tekstist leida Eesti sportlaste nimesid. Võibolla on siin kaudselt arvestatud ka venelaste nimede massilist uputust eesti spordiajaleheis.

Möödunud kevadel esitas kergejõustiku aktiiv Eesti Spordikomiteele kinnitamiseks saavutussportlasce statuudi, kus on fikseeritud kergejõustiklase suurendatud koormusega treeningu motivatsioon, tema enda ülesanded ja kohustused üldsuse ees.

Võistlusvõimaluste rohkendamise eesmärgil on tehtud mitmeid ettepanekuid sportlike kohtumiste korraldamiseks teiste maadega.

Lõpuks leiab B. Junk, et mida kiiremini praegustest kitsaskohtadest üle saadakse, seda rutem võidakse hakata rääkima stabiilsusest Eesti kergejõustikus. Kuid tuleb rõhutada üldise spordikultuuri ja koolispordi taseme tõstmise vajadust, milleta kõigist muudest abinõudest pole erilist kasu.

Neist kitsaskohtadest on räägitud aastaid, staadionid lagunevad ja spordihuvi väheneb, nagu igasugune huvi edasipüüdmisteks ja saavutusteks nõukogude korra eluindu lämmatava surve all.

Eesti õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi sügispeol oli üheks atraktsiooniks kastis olevate kalade raskuse välja arvestamine. Kõige lähemale õigele raskusele jõudis Jüri Ramjalg, kellele pildil seltsi abiesimees August Nõmm ulatab üle võidetud kalad. Foto: Tommy Tomson

ILMUS

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.35
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	.50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	.50
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T. E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.00
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	.85
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	.30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.20
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	.30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	.30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	.50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	.30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	.40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	5.—	.40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.40
Urve Karuks — KODAKÕNDUR (luuletuskogu)	6.—	.30
Hannes Oja — KÕPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.30
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	.40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	5.—	.40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

30.

Mehed olid juba kogemustega kiirpaadi juhid. Nüüd oli jälle aeg arutleda selle liiklusvahendi häid ja halbu külgi. Jussi oli omas meeles kujutanud seda liiklusvahendit Jäämere oludesse. Kuidas see tegutseks seal? Kuidas sellega võiks seal liikuda ja rannikule pääseda?

— Kindlasti see liiklusvahend on hea ja vajalikult kiire, ütles Jussi. — Aga kas Jäämeri on kunagi nii vaikne, et seal saaks sõita täie kiirusega? Kui oleks vaiknegi tuul ja suuremat lainetust ei oleksk siis väikenegi laine tõstaks paadi täie kiirusega sõites õhku ja meist saaksid mingisugused lendavad hollandlased või sõvamere kalastajad. Meri peab olema peegelsile kui sellega minnakse sõitma Murmanski rannikule.

— See on päris kindel, nõustus ka Ville. — Aga kas Jäämeri on kunagi peegelsile? Sellega ei saa arvestada mitte vähemalt Jäämerel.

Hea plaanitsus tuli jällegi hüljata. Tõdeti, et piiri ületamine merd kaudu oleks liiga hulljulge ülesanne.

Harjutused jätkusid siiski täie tõhususega edasi. Nüüd tuli meestel õppida iga eset tähele panema maastikus, joonistama maastikust kaarti ja pildistama peitekohti. Aga kõik pidi tehtama nii, et kui fotod ja joonistused satuksid vale inimeste kätte, oli peidukohta päris võimatu leida. Teiselt poolt tuli meestel õppida just selliste piltide ja joonistuste abil avastama peidetud esemeid. Soomlastele see tundus lapsikuna, sest juba skaudipoisi ajast alates olid nad harrastanud sama mängu. Õpetajad rõhutasi siiski tugevasti harjutuste tähtsust ja lõpuks tuli meestel võtta õppetunde tõsiselt. Ilmselt oli selleks tõeline põhjus, kuigi meestele selgest midagi ei räägitud. See selgus alles palju hiljem.

Siis organiseerisid koolitajad tõenäolise piiriületamise harjutuse. Mehed viidi lennuväljale ja juhiti saatjatega lennukisse. Neile ei antud mingisuguseid teateid sihtkohast. Meestel oli kaasas täielik luuremeeste varustus nagu päris luurekäigu olukorras. Reisi ajal seletati neile kavatsusi.

— Teil tuleb ületada Mehhiko piir. Piir on hoolikalt valvatud, valvetornides on automaatpüssidele lisaks ka prozhektorid, nii et pimedusest ei ole palju abi. Piiril on kahekordsed okastraataiad ja nende vahel tühi, alarmiseadmetega julgestatud ala. Piir on ohtlik, aga sellest tuleks kellegi poolt märkamata läbi pääseda.

— Ega see venelase piirist ohtlikum ole, ütles Jussi, kuigi tedagi asi hakkas natuke huvitama.

Lend kestis kaua, aga lõpuks hakkas lennuk laskuma. Lennuväljal läksid mehed autosse, mis sõitis piirile. Saatjaks tuli vaid üks mees, kes pidas kuhugi ühendust raadiotelefoniga ja andis teateid olukorra arengust.

Õhtu hakkas juba lähenema kui mehed pääsesid piiri lähedusse. Ettevaatlikult lähenesid nad piirijoonele ja hakkasid maastikku vaatlema. Vaatlustorn oli piiri lähedal ja mehed nägid tornis liikumist. Prozhektori lens hiilgas laskuva päikese kiirtes. Kolmeokkaline okastraat-aed oli selgesti näha ja väikse distantsi taga oli teine nähtaval. Mehed vaatlesid natuke aega ja Jussi otsustas, et see piir oli alles ehitatud nende jaoks ja mudel oli ilmselt võetud kustki ida-bloki maalt.

Mehed tõmbusid tagasi metsa varju pimeda tulekut ootama. Hämaruse aeg ei olnud siin pikk. Kohe kui päike oli laskunud tuli pimedus. See langes nagu kott pähe. Nüüd oli aeg tegutsemiseks.

Mehed hiilisid piiri juurde. Prozhektor valgustas piiri esiteks paremalt poolt ja käändus siis pikkamisi vasakule. Mehed vaatasid oma kelladelt kui kaua prozhektori ring kestis. See oli vaevalt kolm minutit. Sel ajal tuli tegutseda.

— Jää sina siia kottide juurde, ütles Jussi Villele. — Mina lõikan traadid läbi ja teen augu traatidesse . . .

— Ole ettevaatlik alarmitraatidega, hoiatas Ville. — Neisse on võibolla pandud optilised alarmiseadmed.

— Katsun hoiduda, lubas Jussi. — Kohe kui prozhektorid pöörduvad, hakkan peale.

Prozhektori valgusvihk hakkas aeglaselt pöörduma ja samas Jussi sööstis takistuse juurde. Traatide lõikamine ei nõudnud palju aega, sest lõikamise vahendid olid nüüd paremad kui tangid Sortavala matkal, kuigi ta tegi nii suure augu, et mehed võisid kotid seljas august läbi roomata.

Nüüd tuli roomata edasi. Pimedas julgestustraati ei näinud, aga kogenud mehena Jussi teadis, et traat oli traataedade vahelisel väljal. Ta võttis peene vitsa kätte, et edasi minnes leida, mil vits tabas raati. Vitsa puudutus oleks siiski nii nõrk, et alarmi ei tekitaks.

Prozhektor käändus ja Jussi lamas kõhuli maas. Vaatlustornist teda ei märgatud, aga ta jõudis näha julgestustraati. Ta lõikas selle ettevaatlikult läbi ja ootas hetke hinge kinni pidades. Ilmselt polnud mingit alarmiseadet üldse katsutud, vaid selle katkemine näitaks, et keegi oli kulgenud läbi piiri.

— Idapiiri tagused alarmiseadmed on küll otse teist klassi, mõtles Jussi, kui prozhektori valgusvihk oli pöördunud ja ta libistas end järgmise tõkke juurde. — Võibolla et selles tõkkes on alarmiseadmed, mõtles Jussi ja jäi ootama valgusvihu pöördumist. Prozhektori kirgas valgus hakkas valgustama tõket ja ta märkas, et ka selles ei olnud mingeid salajasi alarmiseadmeid. Avaus oli varsti valmis selleski tõkkes. Kõik oli nüüd valmis piiri ületamiseks.

Jälgides prozhektori liikumist ta liikus tagasi ootava Ville juurde. Siiani oli kõik õnnestunud plaanide kohaselt. Mehed ootasid paari valguse keeramist ja jõudsid järgmise pimeduse ajal üle piiri minna. Keegi ei olnud neid märganud, selles olid nad kindlad. Siis nad märkasidki, et tornis olnud mehed olid olnud nende õpetajad, kes olid tulnud sama lennukiga, aga olid viidud meestele märkamatult kohale.

Koolitajad tulid naerdes meeste juurde nähes nende jahmunud nägusid.

— Piiri ületamine läks hästi, hindasid õpetajad. — Me ei märganud midagi, kuigi teadsime täpset ületamiskohta ja katsusime oma parimat tehes vaadelda. Peab ütlema, et te kindlasti oskate üle piiri minna.

Mehed märkasid, et õpetajad olid rahul. Jussil oli siiski oma käsitus asjast:

— Piiri ületamine õnnestus muidugi, sellega peab nõustuma. See oli kõike muud kui hea ülesande täitmine.

Õpetajad vaatasid teda imestunult.

— Mida veel tulnuks tähele panna?

— No, mõtelge nüüd olukorrale, ütles Jussi. — Kui see oleks olnud õige Venemaa piir, siis hommikul viimastena, kohe kui päev vähegi valgeneb, läinuksid valvurid koertega meile järele. Jäljed jäävad selgesti nähtavaks, suured augud aedades ja lisaks läbi lõigatud julgestustraat näitaks, et siit need soome mehed on jälle läbi läinud, need tuleb kinni saada. Alarm oleks kohe ja selle järel võiks juhtuda siis mis iganes tahes. Ei, põrgu päralt, see oli halb tegevus, üle piiri tuleb pääseda nii, et jäljed ei paljastaks minejaid. Aga see oli ju harjutus, tõelises olukorras tuleb tegutseda hoopis teisiti.

Mõne aja pärast olid õpetajadki samal arvamisel. Neil oli olnud mitmesuguseid peeneid teooriaid, aga nüüdki teooria osutus oma kaalult kergemaks kogemuste kõrval. Kaugeluuremeeste enesesäilitamise vaist oli õpetajana osutunud jällegi korvamatuks.

Grupp läks õppekeskusse tagasi ja harjutused jätkusid. Hommikuööl harjutati nüüd tõhusamalt. Samuti puusalt tulistamist nii kui metsiku lääne filmides kunagi. Laskemoona ei säästetud ja vähehaaval oskus suurenes. Pusside loopimine kuulus ka õppekavasse. Õpetajate meelest see oli hääletu ja mõjuv viis oma vastase vaikseks tegemiseks, kui seda vaid oskaks vajalikult hästi.

(Järgneb)

Aleksis Rannit Korea ülikooli audoktoriks

Luuletaja ja teadlane Aleksis Rannit, kes hiljuti esines loengutega Louvain'i ülikoolis ning Belgia raadios ja televisioonis ning võeti vastu Belgia kuninga poolt, lendas 4. novembril Tokiosse, kus sealses tehnilise ülikooli esteetika osakonnas juhatas seminari marksistliku anti-esteetika teemal.

Sealt siirdus A. Rannit Taipeisse, kus ta pidas Hiina Rahvusliku Ülikoolis loengu eesti kirjanduse panusest maailmakirjanduses ja hiljem Söuli, Koreasse.

Korea Ülikool (University of Korea) andis 10. novembril A. Rannitile audoktori kraadi kunstide ja kirjanduse alal (Honorary Doctorate in Arts and Letters). Samas ülikoolis pidas A. Rannit loengu Heiti Talviku luulest ja tema traagilisest saatusest. Tagasiteel esines A. Rannit 17. novembril Los Angeleses Kalifornia ülikoolis loenguga vene sümbolistlikust luletajast Vjatsheslav Ivanovist, kes suri maapaguluses Roomas 1949. aastal.

Eesti kalender 250 aastane

Kui kalender oli suurema levikuga raamatuks

Stokholmi Riigiarhiivis on säilunud üks leht vanimast teadaolevast Eestis tarvitusel olnud kalendrist pärgamendile kirjutatud Pirita kloostri kalendrist. Selle lehe ühel küljel on mai-, teisel juunikuu andmed. See on nn. igavese kalendri tüüpi, millised olid kasutusel keskajal ja milledel on teatud sarnasusi olnud sirvilaudadega. Kalendaariumi kirjutatud tähtsamate nunnade ja munkade surmaandmete järgi arvatakse, et kirjutatud on see enne 1450. aastat, kuid kasutusel olnud umbes 100 aastat.

Vanim Eestis säilinud kalender on Lüübeki Steffen Arndit juure 1519. a. trükitud alamsaksakeelne kalender rohkete meditsiiniliste juhenditega. Seda säilitatakse Tallinna Riiklikus Keskarhiivis.

1602. a. kohta on olemas juba kohalik kalender, trükitud küll Magdeburgis Ambrosius Kircheni juures.

Selles leiduvad eesti kalendriski esinevad ebausumärgid ja astroloogilised ennustused.

Umbes samasugused on ka mõnikümmend aastat hiljem Tallinna linnaarsti Gebhard Himseli kalendrid. Arstina pühendas ta nendes erilist tähelepanu meditsiinilistele soovitustele.

Esimese eestikeelse kalendriseeria väljaandja oli Tallinna trükkal Johann Köler. Alates 1718. aastast trükkis ta ka saksakeelset kalendriseeriat.

Eestikeelse kalendriseeria algusaasta pole teada. Vanim seni teadaolev kalender on 1731. aasta kalender. Selle ainus säilinud eksemplar kuulus Õpetatud Eesti Seltsi raamatukogule ja oli deponeeritud koos teiste eestikeelsete raamatutega Tartu Ülikooli Raamatukogusse. Viimase sõja ajal 1944. a. aga läks see sealt kaduma.

Säilinud on vaid Hans Treumanni tehtud tiitellehe täpne jäljend ja J.H. Rosenplänteri kirjutatud lisa sisukorra kirjeldus.

ÕES-i kogusse on 1731. a. kalender tulnud Rosenplänteri kaudu, kes oli selle omakorda saanud arvatavasti J.F. Helleri käest Räpinast.

Vanim säilinud eestikeelne kalender on 1732. aastast Esimesed kalendrid olid peopesasuurused (10 x 7,5 cm) ning 48 leheküljega. Musta kirja kõrval esines nii tiitellehel kui ka tekstis punane kiri tähtsamate sõnade ja arvude esiletoomiseks.

Tiitellehe pöördel oli tähtsamate sündmuste loetelu, kust näha, kui palju aastaid oli möödunud Kristuse sündimisest, maailma loomisest, veeuputusest, trükikunsti leiutamisest, Lutheri reformatsioonist, tsaarinna Anna sünnist ja troonile astumisest.

Kolmandal leheküljel seletati märke, mis näitasid, millal oli hea aadrit lasta, kuppu panna, arstirohtu võtta, külvata ja istutada, lapsi võõrutada, juukseid lõigata, ehitus- ja küttepuid raiuda jne. Ühe või teise töö tegemiseks soodsad päevad arvestasid välja astroloogid kuu ja tähtede seisu järgi. Sellised märgid esinesid meie kalendris kuni 19. sajandi esimese veerandi lõpuni.

Kalendaariumis olid antud kuude nimetused paralleelselt ladina ja eesti keeles: Januaris — Neäri-Ku, Februaris — Küünla- ehk Vastla-Ku jne.

Nädalapäevade nimetused tulid kalendrisse alles 1780. aastal, enne seda olid iga päeva juures saksa eesnimed.

Iga pühapäeva all aga leidus mingi piiblisalm. Kuu keskpaigus olid toodud päikese tõusu ja loojumise ajad ning päeva pikkus, iga nädala kohta ilmaennustus.

Kalendrilisa suurema osa täitsid piibilood, nende järel oli toodud aastaaegade vaheldumise, ilma-, viljasaagi ja haiguste ennustused.

Rosenplänteri koostatud kalendri sisukorra kirjeldusest nähtub, et 1731. a. kalendris oli 4 lugu, millest esimese (49. Kulutaminne) pealkiri oli „Nore Tobia te-käimisest", viimasel (52. Kulutaminne) „Susannest". Nendest andmetest saab järeldada, et selles aastakäigus lõppes traditsiooniline 52 peatükiga piiblilugu. See oli mõeldud aastaringseks lugemiseks, kusjuures iga nädala kohta tuli üks jutustus. Tollaegseid piiblilugusid läbi vaadates selgus, et meie kalendrilood on tõlgitud H. Hübneri saksakeelsest piibliloost (esmatrükk 1714. a.) Hübneri raamat on ilmunud ka eesti keeles 1821. a. K.M. Henningi tõlkes („Kaks kord wiiskümmend kaks Piibli lugemist wannast ja uest testametist"). Hübneri raamatu põhjal või saada ettekujutuse, mida sisaldasid kalendri varasemad kadumaläinud aastakäigud.

Et Hübneri piibliloo 48 eelnevat jutustust mahuvad ligikaudu 11 kalendrisse, pidid kalendrid ilmuma hakkama 1720. aastal.

On võimalik, et esimesed aastakäigud sisaldasid ainult teateid ja ennustusi, nagu suur osa samast ajast pärnevaid saksakeelseid kalendreid. Eesti- ja saksakeelsete kalendrite sarnasuse põhjal aga võib oletada, et nad hakkasid ilmuma ühel ajal, s.o. 1718. aastal.

Peagi hakkas kalender tooma oma lisas ka muud mitmesuguse sisuga õpetavat lugemist. Nii kujunes kalender kõige laialdasema levikuga raamatuks. Igal aastal ilmunud kalender oma teatmeliste, õpetavate ja valgustavate ning ilukirjanduslike lugemispaladega, samuti teadetega tolle aja sündmustest oli esimeseks raamatuks enamikus kodudes. Kalendrikirjandusel on väga oluline koht eesti kultuuriloos. Võrdluseks olgu tähendatud, et lätlased said esimese omakeelse kalendri 1758. a. (vanim säilinud 1763. a.), leedulased 1846. a.

Tänavu möödub 250 aastat esimesest teadaolevast eestikeelsest kalendrist.

Näitena selleaegsest keelepruugist lisame siia väljavõtte päikese- ja kuuvarjutuse kirjeldusest:

PAILIKKO NING KU-PIMMEDAKS MINNEMISEST EHK ARRA SÖMISTEST

Sel aastal tullewad viis pimmedaks minnemist, kolm päilikkos ja kaks kuus. Agga neist on ainult üks wägga weike pimmedaks minneminne kuus seks puhhuks näha. Se sünnib 9mal Heina-ku pääwal warra. Se hakkatus on pissut enne, kui üks pool tundi pärrast kello 1. Se keige surem pimme ollemine on pissut pärrast kello 2. Pissut enne-kolmwerendeli pärrast kello 2 on lõppeminne. Ninda kestab see ku ärrasõminne üks tund ja pisut üle ühhe werendali."

TERWISSEST NING HAIGUSEST

Selsinatsel aastal peab küll murretsemma kurja haiguste pärrast. Agga Jnummala headus ja hallastus hoiawad külgehakkawa ja kihwtise katku eest kunni odatud lõpuni."

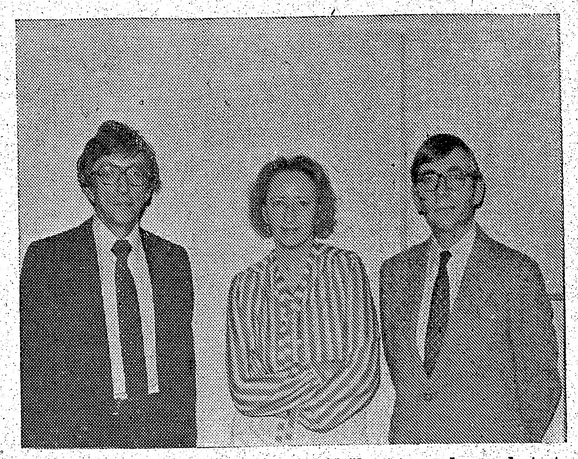

Hiljutisel Balti Teatri sümpoosionil andsid ülevaate nende maade teatrielust iga riigi teatriteadlased, pildil vasakult lätlane prof. Juris Silenieks, leedulanna dr. Ilona Mazeliauskas ja eestlane prof. Mardi Valgemäe. Foto: Vaba Eestlane

UUDISEID KODUMAALT

Tujukad ilmad ei ole laskunud tänavu kolhoosidel ja sovhoosidel varuda heina nii palju nagu plaanis oli ette nähtud. Et aga toota senisest enam karjasaadusi, tahetakse kõiki võimalusi söödavarude suurendamiseks kasutusele võtta. Sellepärast avaldati juba enne lõikust ülekutse kõikjal võimalikult palju põhku hoiule panna. Öeldakse, et mõneski paigas mõistetakse põhu väärtust alles kevadtalvel, mil lautades kummitav söödapuudus sunnib seda ostma ettenägeliku naabri käest. Tänavu hakati Pärnus valmistama rohisöötade ja põhu veoks kärusid, mis on konstrueeritud loomakasvatusinstituudis. Nagu iga põllutöö, nõuab ka põhukoristus oma tehnoloogiat, milleta nõukogude elu üldse ei tööta.

☆

Septembri keskpaiku saadeti Haapsalu rajoonis kolhoosirahvale abiks kartulite võtmisel mitmelt poolt abilisi. Väga halbade ilmastikuolude tõttu sai 20 kartulikombainist töötada vaid 6—8, mistõttu ilma välisabita jäänuks kartul mitmes majandis ilmselt võtmata. Kartulit toodi võtma 1416 kooliõpilast, neist üle 500 Tallinnast, 400 inimest asutustest ja ettevõtetest, kuid neid polevat oskuslikult üle rajooni saadetud, vaid enamus Kullamaale, Tuudile ja Lihulasse.

☆

Üks bussisõitja Orisaarest kurdab „Rahva Hääles", et bussijuhid ei sallivat, et sõitjad istuvad kohe bussi eesotsas olevaile istmeile, kuna neil olevat kombeks „pileteid säästa", mis tähendab, et sõitjailt kasseeritakse küll sõiduraha, aga piletit vastu ei anta. Nende „säästetud piletite" arvel saavat aga teha väikseid erisissetulekuid. Kui aga sõitjad istuksid kohe juhi kõrval, siis võiksid need sellist tegu viisi märgata ja sellele eksimusele tähelepanu juhtida.

☆

Tänavuse saagi koristamisega on põllumees palju vaeva näinud, mis on tinginud toodangule suurema väärtuse andmise. Selletõttu on kontrollitud ka majandeid, et näha kuidas sealt säästlikult saadud lõikusega ümber käiakse. Viljandi rajoonis polevat teravilja nii palju olnud maha pudenenud kui eelmistel aastatel, ainult Õisu ja Halliste sovhoosides oli olnud märgatavalt lohakust, ehk nõukogude termini kohaselt madalat töökultuuri, hoolimatut suhtumist põllumehe iidsetest aegadest kõige pühamasse — leivasse. Raskesti kogutud saak on põhjustanud trikke riigile antava viljanormidega. Otse kurjast olevat see, et on püütud teraviljasaaduste kombinaati sokutada riiginõuetele mittevastavat teravilja. Hallistest oli toodud koorem vilja suurema prügisusega, mispärast see saadeti tagasi uuesti puhastamiseks.

Ilmse lohakuse ja pealiskaudse asjaajamisega oli tegemist Tallinna I Toidukaubastus, kus mitmekordsel kontrollil ei suudetud avastada puudujääke toiduõli villimistsehhis. Ei olnud avastatud sellepärast, et mahutite sisu kindlakstegemisel oli kasutatud Noaaegset meetodit. Nimelt oli pistetud tsisterniavasse kepp ning selle järgi tehti arvestus. Kepp oli saanud küll märjaks, aga mille tõttu, see oli jäänud selgitamta. Tsisternis polevat olnudki õli vaid vesi.

★

Pikk mõiste individuaalelamu on saanud uue vormi — eramu. Hiljuti korraldati Tartu muuseumis näitus, kus fotodel esitati Tartu eramuid sajandi algusest 1970. aastani. Näituse organiseerisid arhitektid M. Preem ja P. Merisalu. Tartu praeguste konkreetsete olude juures olevat märgata järsult suurenenud kaksik- ja ridamajade arvu, mida tingivat ökonoomsusnõuded kui ka kruntide suuruse tunduv vähendamine.

☆

Haapsalu Kolhooside Ehituskeskuses (KEK) olid arutlusel mitmesugused probleemid. Murejutud algasid siis, kui jõuti kaadriprobleemideni. Asi on sellest, et praegune kaader vananeb, noored ei taha aga ehitustöödele tulla. Käesoleva aasta alguses oli tööl 1133 töötajat, aasta jooksul võeti tööle 165, lahkus aga 173 inimest. Viimastel aastatel jätkus mehi vaid tootmishoonete ehitamiseks, mille läbi kannatas elamuehitus, eriti väikeelamute rajamine. Noorte ehitustööle juhtimiseks on alates sellest kooliaastast Haapsalu I keskkooli 9. klassi õpilastele õppeaineks maalri elukutse õpetamine. Kahe kooliaastaga võetakse läbi 140 tundi teooriat ja 90 tundi praktikat, mis annab õpilastele 2. kategooria maalri kutse.

☆

Tallinna Ehitustrusti 1. Ehitusvalitsuses arutleti ja ka kritiseeriti oma tööjõudlust. Aruandeperioodil oli tulnud töötada üsna keerulistes oludes. Ei jätkuvat ekskavaatoreid ega transpordi vahendeid, ehitajad pidanud ise masinaid juurde muretsema, laenates neid teistest asutustest. Palju objekte seisnud krohvijate ootel. Sagedased olevat olnud varustushäired, tellitud seinapaneelid tulevat suure hilinemisega Tänavu läinud ooteaeg nii pikaks, et suvel tulnud ise minna Rapla rajooni metsa üles töötama, et puidutöötlustehasele toorainet varuda. Sadamast saadavat alles siis tellitud materjalid kätte, kui oma auto ja laadijad järele saata. Kuid „kõigest puudustest oli suurim siiski see, et üldse ei analüüsitud kommunistide poliitõpet ja ideoloogiatööd. Arvatavasti ei mõistetud täiel määral nende tegevuslõikude tähtsust," kurdab Endel Kuus „Rahva Hääles".

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

VABA EESTLANE

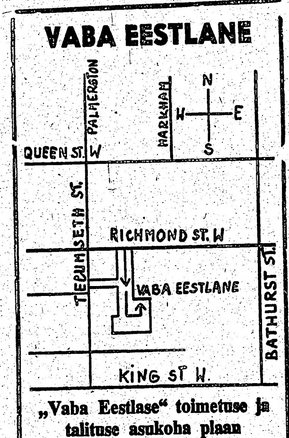

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.25
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

Vajatakse vesivagude ajajaid

Etnoloogiline agrotehnika Kodu-Eestis uuesti käibele

Kodumaa põllupidajad ei pääse tänavu ühest raskusest enne kui teine juba kallale tuleb. Lõikusega oli sajuste ilmade tõttu suuri raskusi, külvitöödega on need veelgi suurenenud ja juba kamandatakse, et vihmavesi ei tohi taliviljaorastele kahju teha ega seda hävitada. Aga vihma sajab ja põllud on vee all, põllud partei käsule ei alistu.

Kodumaa põllud on nagu kodanlised igandid, mis maksavad uutele isandatele kätte. Kolhooside rajamisega tehti madalamapinnasega väikesed kraavitud maalapid suurteks põludeks, kus keegi ei mõtelnud salakraavitamisele. Nüüd on kestvate sadude tõttu igal pool veega üle ujutatud suuri oraselappe, kus kohati oras on juba kollendamas.

Suurtel põldudel on madalamaid kohti, kuhu vesi nagu kaussi on kogunud ja ärajooksu võimalused puuduvad.

Mõned asjamehed on nüüd siiski märganud, et üks igiammu äraunustatud agrotehniline võte võiks sellise olukorra vältida, kui orasepõldudel olnuks kodanlised vesivaod. Teatakse isegi seda, et vesivagudega kaitsesid järgmise aasta saaki meie esivanemad juba algaegadest peale. Juba pool sajandit tagasi (jällegi kodanlikul ajal!) oli agronoomiadoktor August Miljan oma loengus öelnud: „Meie kliimatingimustes ei tohi sügisese rukkiseemendusega põllu eest hoolitsemist lõpetatuks pidada, vaid kindlasti tuleb põllule vajalikul hulgal — tasasel maal tihedamalt, kallakupindadel hõredamalt — vesivagusid ajada. Esmalt ajada hobusel vaojälg sisse nii, et vakku valguv vesi saaks ära voolata ning vajaduse korral tuleb vao põhja veel labidaga puhastada või kohati ka süvendada, et vesi seisma ei jääks.

Mõnel aastal, kuivadel sügistel, tunduvad vesivaod ülearustena, kuid kunagi pole meie rukkipõllud kaitstud ootamatute oktoobri ja novembri kestvate sadude meelevalla eest,

seepärast ärge jätke ühelgi aastal ühtegi taliviljapõldu arukalt aetud vesivagudeta! Vesivaod on väga vajalikud ka talvise sula- ja kevadise lumesulamise vee eemaldamisel".

Tundub, et tänapäevase suurmajandi tingimustes on vesivagude kasutamine unustatud, et tuli abi minna saama poole sajandi taguste õpetuste juurde. Usutakse, et moodne maakuivendus (kui seda on) reguleerib ka sademetevee äravoolu. Tänavust sademetehulka võidavat vältimatuks looduseõnnetuseks pidada, kuid enamiku orasepõldudest võivat päästa veel nüüd tehtud vesivaod.

Ja vana pensionil olev agronoom Enno Piir püüab abistada edasi: „Iga majandi isiklikes majapidamistes on veel kartuliharimiseks kasutatavaid harkatru, igas kolhoosis-sovhoosis ka veel mõni hobune ning paar vanemat meest, kes vesivagusid ajanud või seda tööd pealt näinud ja tunnevad. Nende abiga oleks veel tänavusestki hävimisohus olevast orasepõllust saaki päästa".

Taliviljaoraste hävimisoht on üsna üldine.

Põllumajandusministeeriumi Maaviljeluse Peavalitsuse juhataja asetäitja Ülo Saamere ütles, et ministeeriumi töötajate kontrollkäigul on nähtud, et taliviljaoraste päästmiseks tuleb majandis tõsist vaeva näha, muidu on tuleva aasta lõikus juba ette ikalduse ohus.

Ja ministeeriumi kõrge ülemus käsutab: „Peaaegu igas kolhoosis-sovsoosis on maaparandustöölisi, keda selleks rakendada, vesivaod tuleks orasepõldu teha, kasvõi käsitsi, vähemalt suurte veeloikude kuivendamiseks."

Eesti põlistalupoeg võiks tunda uhkust oma tarkuse üle, et tema sajandite kestvusega elutarkus välja tuuakse moodsa maailmariigi leivalaua päästmiseks.

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	**2.10**
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	**5.25**
„ „ „Piiridele Pyydes"	**4.20**
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	**6.30**
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	**4.30**
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	**2.70**
V. Salo — Riik ja kirikud	**2.70**
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	**2.70**
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	**2.70**
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	**2.70**
Blaise Pascal — Mõtted	**2.10**
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	**2.10**
Arno Vihalemma — Kunstnik eesti kirjanduses	**2.10**
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	**6.40**
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	**5.50**

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 8. detsembril 1981 — Tuesday, December 8, 1981

KIRIKUD

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühap., 20. dets. kell 16.30 JUMALATEENISTUS. KOGUDUSE JÕULUPUU, pühapäevakooli õpilaste ettekannetega.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Maplesside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.

VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 13. dets. kell 10.15 hommikul pühapäevakool. Kell 11 homm. III ADVENTPÜHA JUMALATEENISTUS — H. Eller ja K. Raid, solist A. Kaups.

Kell 6 õ. VÄLISMISJONI ÕHTU, kõneleb Aafrika misjonär E. Molin, tütarlaste trio, J. Medri.

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1.
Õp. O. Puhm (pikemal puhkusel)
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

13. dets. III Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS, teenib pastor E. Pähn. Laulab sopran E. Libe. Inglisk. teenistus 9.30, pastor E. Hahn.

13. dets. kell 4 p.l. Cantate Domino JÕULU-KONTSERT Ch. Kipperi juhatusel, orelil L. Avesson, deklameerib L. Vohu-Viksten.

20. dets. IV KRISTUSE TULEMISPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Teenib pastor U. Petersoo. Kohe pärast jumalateenistust toimub koguduse PEREKONDLIK JÕULUPUU kohvilauaga. Noored ja vanad kõik kutsutud! Kell 9.30 ingliskeelne JUMALATEENISTUS, pastor Wukash.

13. ja 20. dets. piiblitunnid kell 10 homm., pühapäevakool kell 11.

23. dets. ingliskeelne KÜÜNLAVALGE JÕULUJUMALATEENISTUS kell 7.30 õ., pastor Hutchison. Kohvilaud.

24. dets. JÕULUJUMALATEENISTUSED kell 3, 5 ja 7 p.l.

Pastor U. Petersoo kõnetunnid tel. 624-6128 esmasp. ja neljap. kell 7—9.

Kantseleitunnid teisp. kell 6—8 ja neljap. 2—4. Kiriku tel. 483-5847.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 13. dets. III Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Jumalateenistusele eelneb piiblitund kell 3. Piiblitunni peab Usuteadusliku Instituudi kand. Albert Roost.

Pühap., 20. dets. IV Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS kell 11 homm.

Neljap., 24. dets. jõululaupäeva jumalateenistus kell 6 õ. Laulab koguduse segakoor, solist Õnne Laikve.

Reedel, 25. dets. jõulupüha jumalateenistus kell 12 p. Solist Evi Valge. Jõulupüha ingliskeelne jumalateenistus kell 1.30 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

THE FINNISH PLACE
TORONTO

THE FINNISH PLACE

5463 Yonge St. Willowdale ⊙ Finchi lähedal
Telefon 222-7575

JÕULUD ON LÄHEDAL! Kui lähete tegema jõuluoste, siis külastage esimeseks meid.
Meil on kvaliteetsed kaubad. ★ MADE IN FINLAND ★
Klaaskaubad, ehted, küünlad, küünlajalad, mängud, laudlinad, servietid, heliplaadid, jõuludekoratsioonid, mänguasjad jm.

IGASUGUSEID DELIKATESSE JA PAGARI SAADUSI
Tellimised jõulusingile, -vorstile ja muule anda varakult

Avatud alates 7. dets. iga päev 9–8, laup. 9–5, jõululaup. 8–2.

Poolas jälle üldstreik päevakorral

Solidaarsuse juhid kardavad, et valitsus ja parlament võtavad töölistelt kättevõidetud õigused

VARSSAV — Pärast seda kui suured politseiüksused Varssavis tuletõrjeakadeemia hoone streikivatelt õpilastelt vallutasid, on Solidaarsuse juhtkonnas uuesti üles kerkinud üldstreigi korraldamise mõte. Solidaarsuse juhid kardavad, et valitsus ja parlament hakkavad tulevikus rakendama vägivallavahendeid tööliste nõudmiste pidurdamiseks. Solidaarsuse juhid mainivad, et valitsus on loobunud tüliküsimuste lahendamisest nõupidamistega ning on hakanud selle asemel kasutama jõudu.

Solidaarsuse juhatus avaldas memorandumi, milles süüdistati valitsust, et see ei kavatse rakendada vajalikke majanduslikke reforme vaid katsub Poola majandust tulevikus juhtida endistel ummikusse jooksnud alustel. Juhatus kinnitab, et kui valitsus taotleb parlamendilt endale eriliste ohuolukorra volituste saamist,

siis toob see paratamatult kaasa töölistelt nende õiguste äravõtmise, mis nad võitsid 1980. aastal toimunud revolutsiooniga.

Solidaarsuse Varssavi osakonna juhid, kes olid tihedalt seotud tuletõrjeohvitseride kooli kadettide kaheksa päeva kestnud istumisstreigiga, on pöördunud parlamendi poole, et see avaldaks valitsusele laitust streigi lõpetamiseks politsei rünnakuksuste abil. Varssavist saadud andmeil valitsevad Solidaarsuse juhtkonnas lahkarvamised edaspidise taktika valimisel valitsusega suhtlemisel.

Agressiivsemad juhid soovivad tegevuse jatkamist poliitilisel pinnal ja vastava strateegia väljakujundamist, kuna mõõdukamate vaadetega tegelased, kaasaarvatud Solidaarsuse esimees Lech Walesa pooldavad defensiivi jäämist, ning ainult tööliste majanduslike huvide ja elustandardi eest võitlemist.

Läänemaailmas on hakatud organiseerima Poolale laiaulatusliku majandusliku toetuse andmist, et aidata poola rahvast üle ähvardavatest talvistest raskustest ja toidupuudusest. Euroopa Ühisturu riigid on Poola abistamiseks lubanud toiduaineid 680 miljoni dollari väärtuses ning Ühendriigid on suurendanud oma toetust toiduainete kinkimise ja müümise näol 850 miljoni dollarile sel aastal. Kanada abistamissumma ulatub 100.000 dollarile ning sellele lisaks on Kanada lubanud müüa Poolale aastas 1,5 miljonit meetrimõõdustiku tonni teravilja.

300.000 rahudemonstranti Bukarestis

BUKAREST — Rumeenias korraldati möödunud laupäeval kommunistliku partei ja valitsuse organiseerimisel suuri rahvamasse hõlmav tuumarelvade vastane demonstratsioon, kus peakõnelejaks oli Rumeenia kommunistlik diktaator Ceausescu. Demonstratsioonist võtsid valitsuse andmeil osa umbes 300.000 inimest, kelledele peetud kõnes Ceausescu deklareeris, et rumeenia rahvas peab hakkama pidurdama enne kui see on hilja neid, kes plaanitsevad tuumasõda. Läänеriikide vaatlejad Rumeenias arvavad, et Ceausesco korraldas selle hiigeldemonstratsiooni rahva tähelepanu kõrvale juhtimiseks Rumeenia majanduslikelt raskustelt ja toiduainete nappuselt.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill.
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 12. dets. kell 6 õ. pidulik JÕULUKOOSVIIBIMINE kohvilauas ning koguduse aastapäeva tähistamine. Laulu ja muusika kava. Misjoniohver.

(Buss Eesti Kodust kell 5.15 p.l.).

Pühap., 13. dets. kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur, solist Raul Pumber.

(Koguduse korraldusel väljub buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l. kirikusse. Tagasisõit teenistuse lõpul).

Teisip., 15. dets. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühap., 13. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad Jaan Sepp ja jutl. E. Saraoja.

Kanada kohus ei aruta sõjakuritegusid

OTTAWA — Kanada õigusminister Jean Chretien mainis, et Kanada ei korralda kohtuprotsesse Kanadas elavatele sõjakurjategijatele kuid valitsus on valmis need kurjategijad välja andma. Chretien ütles, et ta ei kavatse rakendada tagasiulatava jõuga seadusi kuritegude uurimiseks, mis on 35 aastat tagasi sooritatud teistes riikides. Minister kinnitas, et tema ministeeriumis on mõned sõjakuritegude juhtumid käsitamisel olnud kuid ta ei andnud nende kohta lähemat informatsiooni.

Poola politsei vallutas tuletõrjeakadeemia

VARSSAVI — Poola politsei rünnaküksused vallutasid tuletõrjeohvitseride akadeemia hoone streikivatelt õpilastelt möödunud kolmapäeval toimunud äkkrünnakuga. Kogu operatsioon viidi läbi 90 minuti jooksul ja arenes sujuvalt ja ohvriteta, kuna kooli 350 streikivat kasvandikku, kes olid vallutanud hoone, ei avaldanud politseivõimudele vastupanu. Operatsiooni jälgisid mitutuhat inimest, kellede poolehoid kuulus ilmselt streikivatele õpilastele, kelle nõudeks oli, et kool tuleb demilitariseerida ja eemaldada siseministeeriumi alt.

Neljapäeval inimõiguste Päeva demonstratsioon Torontos

Neljapäeval, 10. detsembril, millal üle maailma tähistatakse ÜN-i poolt vastu võetud inimõiguste deklaratsiooni aastapäeva, korraldatakse Toronto raekoja ees ikestatud rahvaste demonstratsioon inimõiguste nõudmiseks ikestatud rahvastele ja inimõiguste pärast vangistatute vabastamiseks. Demonstratsiooni korraldamise algatajaks on läti noored ja sellega on ühinenud eesti, leedu, poola, ukraina ja ungari rahvused.

Demonstratsioonist osavõtjad kannavad põlevaid küünlaid inimõiguste eest langenute mälestamiseks ja mikrofonis hüütakse vangistuses olevate või seal surnud isikute nimesid. Väljas on rahvusgruppide lipud. Demonstratsioonist osa võtma oodatakse ka mõningaid parlamendiliikmeid ja Toronto linnavalitsuse esindajaid. Eestlaste Kesknõukogu Kanadas palub eestlasi sellest demonstratsioonist arvukalt osa võtta. Demonstratsioon algab Toronto raekoja eest kell 6.30 õhtul. Demonstratsioonil peab palvuse läti õpetaja Maris Kirsons, kes paar aastat tagasi Madriidis toimunud demonstratsioonil oma käesooned läbi lõikas ja sellega suurt tähelepanu äratas.

Uued lahkulöömise plaanid Quebecis

MONTREAL — Quebeci provintsi separatistide partei Quebecois konverentsil Montrealis asuti seisukohale, et partei ei taotle tulevikus enam Quebeci iseseisvust seoses majandusliku liidu rajamisega ülejäänud Kanadaga vaid asub kindlalt ühesuunalisele iseseisvuse taotlemise teele. Konverentsil leiti ka, et Quebeci valitsus peaks tegema ettepaneku uue põhiseaduse koostamiseks, mis baseerub Quebecile suveräänsuse andmisele. See põhiseadus tuleks panna Quebeci elanikkonna hulgas rahvahääletusele. Asja Kanada föderaalparlamendi poolt vastuvõetud uue põhiseaduse osas asus konverents negatiivsele seisukohale, deklareerides, et Parti Quebecois ei aktsepteeri kunagi seda põhiseadust. Peaminister Rene Levesque manitses parteid tasakaalukusele ja ette vaatlikkusele ning tema sõnavõttudest võis järeldada, et ta ei poolda partei otsust Kanada ja Quebeci vahelisest majanduslikust liidust loobumiseks.

Parti Quebecoisi konverentsile olid kutsutud ka Palestiina Vabastamise Organisatsiooni esindajad, mis äratas üldist imestust. Mõned poliitilised vaatlejad arvavad, et lahkhelid partei radikaalse tiiva ja peaminister Levesque vahel võivad areneda isegi nii kaugele, et Levesque on valmis parteijuhi kohast loobuma.

Terroristide jaht Reaganile

Liibüa mõrvarite jõuk saadetud Ühendriikidesse?

WASHINGTON — Ühendriikide luureagentuurile CIA-le saabunud andmeil on kümmekond päeva tagasi Montreali kaudu Euroopast Ühendriikidesse saabunud Liibüa diktaatori Muammar Qaddafi mõrvarite jõuk, kellele on tehtud ülesandeks Ühendriikide presidendi Reagani, abipresidendi Bushi, välisminister Haigi ja kaitseminister Weinbergeri mõrvamine.

Arvatakse, et terroristid sõitsid rongil Montrealist Torontosse ja siit Windsori kaudu eraautodel Detroiti. Mõningate andmete kohaselt

on mõrvarid varustatud isegi ühe SAM-7 tüüpi raketiga ja raketiheitjaga.

Raketiga kavatsetakse tulistada Reagani lennukit kui mõrvaritel teisi võimalusi presidendi atakeerimiseks ei avane.

Ühendriikide föderaalpolitsei FBI on võtnud Ühendriikides tarvitusele erakorralised abinõud Qaddafi agentide tabamiseks ning samal ajal on presidendi, asepresidendi ja tähtsamate ministrite julgeoleku kindlustamiseks valvet suurendatud.

FBI on intervjueerinud ka Ühendriikide armee eliitüksuse Rohelised Baretid endisi liikmeid, kes on viibinud Liibüas, kus nad aitasid välja koolitada kol. Qaddafi lööküksusi ja tema ihukaitsjaid.

Sündmuste kalender

Esmaspäeval, 7. detsembril kell 7.30 õ. Tartu College'is komponist Arvo Pärt räägib oma heliloomingust, assisteerib Neeme Järvi, klaveril Hillar Liitoja.

Neljapäeval, 10. detsembril kell 7.30 õ. Tartu College'is A. Pärdi ettekanne „Kodu-Eesti muusika nõukogude surve all".

Reedel, 11. detsembril kell 8 õ. Tartu College'is Akadeemilise Kodu korraldusel CAPRICORNUS.

Laupäeval, 12. detsembril kell 1 p.l. E. Abistamiskomitee Kanadas „Ehatare" avamine ja 30. a. juubeli tähistamine.

Pühapäeval, 13., detsembril kell 2 p.l. Eesti Majas T.E.S. Täienduskooli laste jõulupuu.

Pühapäeval, 13. detsembril kell 4 p.l. Peetri kirikus Cantate Domino jõulukontsert.

Dr. Kurt Waldheim loobus kandideerimisest

NEW YORK — Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär dr. Kurt Waldheim kandideeris kolmandat korda maailmaorganisatsiooni peasekretäri kohale kuid võttis oma kandidatuuri tagasi kui tema isiku suhtes ei saadud kõigi liikmesriikide vahelist kokkulepet. Dr. Waldheimi komistuskiviks kujunesid Aafrika riigid, kes esitasid omalt poolt kandidaadiks Tansaania välisministri Salim Ahmed Salimi. Dr. Waldheimi ja Salimi vahel arenes peasekretäri positsiooni pärast äge võistlus, kuid kumbki kandidaat ei saanud loodetud poolehoidu, kuna Salimi valimisele panid oma veto peale Ühendriigid ning dr. Waldheimi vastu oli Hiina. Arvatakse, et pärast Waldheimi loobumist kerkib Salimi kõrvale teisi kandidaate, eeskätt Lõuna-Ameerikast.

Äri on avatud jõuluostudeks

alates 1. detsembrist järgmistel aegadel
esmap.-reedeni kell 10-9, laup. 9.30-5.30

PARIM JÕULUKINKIDE OSTMISE ÄRI

Suures valikus klaaskaupu, muist väljamüügil ★ SAUNA kosmeetika tarbeid ★ Saunatarbeid ★ Küünlaid ★ Küünlajalgu ★ Soome kompvekke ★ Tekstiile kardinateks ja seinakaunistusteks ja kleidiriideid ★ Suuski ja suusavarustust ★ Ja palju muud

SUOMI-AITTA

ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST

2031 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 2A2 ⊙ Telefon 483-6650

PARIM JÕULUKINK

TELLIMISE KUPONG:

Nimi _____

Aadress _____

_____

Palun saata jõulukingina VABA EESTLANE 1 aastaks / ½ aastaks / 3 kuuks
Lisan $ _____ Hinnad lk. 3

Tellija nimi ja aadress:

_____

_____

_____